

pén

*... pomladni
šopek
naberén!*

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
25. marca,
1999,
48. številka

Ce vas ni pomladno razmigala 22-letna Vesna, vas bo gotovo naslednji Pén – izide (če) 29. aprila!

UPOKOJENCI SPROŠČENO V OBEH

BUDIMPEŠTA

JEZIKIH

V času, ko se Evropa združuje, nekateri ravnaajo nasprotno in postajajo nestrpni. Ali vsaj dajejo tak vtis. Zato smo v redakciji Pentut posebej veseli, če lahko poročamo o nasprotnem - dogodek v madžarski prestolnici že sodi med tiste, za katere lahko rečemo, da zblizujejo.

Soboški upokojenci - v njihovem imenu prvi urednik Vestnika JOŽE VILD in ubrano zveneči kvartet - so sproščeno recitali in prepevali za budimpeštansko Slovensko društvo. In kar najbolj razveseljuje: v OBEH JEZIKIH!

EKEC

ŠTIRINOŽEC LUXI OB VSO ENERGIJO

Aja tuta aja

Ne pravijo zaman, da je pomlad čas, ko boli in skeli. Predvsem so boleče kosti. Pentutar ESPE je ujel vrlega Luxija samo nekaj trenutkov po tistem, ko se je vrnil »s terena«. Moški psi so namreč spomladi poleg utrujenosti tudi zelo radoživi. A če je verjeti fotografiji, Luxi danes ne bo več kaj prida miga, enako tudi ne njegov gospodar, ki si je ob vrnitvi komaj še utegnil sezuti škornje in že je kot klada padel v posteljo. Njegovo (gospodarjevo) fotografijo bomo objavili pozneje.

ESPE

AFERE
NOGOMETAŠ OSTERCODTUJIL JAGODNO
MARMELADO!

Najdražji nogometni Regijski izvozni artikel je BUNČANEC MILAN OSTERC, ki se je uveljavil pri beltinskih »žutih« in modro-belih iz Nove Gorice. Nato se je podal v mednarodne vode in trenutno prodaja svoje žogobrcarsko znanje v Španiji. V Pentutah je kot bomba odjeknila vest, da je slovenski reprezentant in nedavno strelec kar štirih (štrih) golov na tekmi proti reprezentanci Omana suspendiran, ker je odtujil kilogram jagodne marmelade. Ko je naš sodelavec FRBO želel preveriti, ali je vse skupaj res, je Milan brez zadrege takoj poziral pred njegovim fotoaparatom. Kasneje se je zvedelo, da je vrli Bunčanec ob kratkem oddihu v domači vasi zgolj »šaril« po domači shrambi, kjer ni boljšega, kot je mamina marmelada. Seveda si jo je vzel v daljno Španijo, kjer so v nevednosti pomislili, da gre za »šverc«. V spomin na nesporazum vidite v njegovih rokah kar industrijski marmeladni izdelek.

Sicer pa Milan sploh ni Milan, tisti, ki ga bolje poznajo, ga namreč že dolgo kličejo JAGODA.

FRBO

TRI GLAVE NA
(V) TRIGLAVU

(MANJŠE) SKUPINE

Mi trije smo
najlepši par!

Ondan so v prostorih največje med SLO zavarovalnicami (TRIGLAV) razpravljali o zaostajanju obrobni regij, kot je naša, oziroma o tem, kako zaostanek zmanjšati ali vsaj upočasniti tempo siromašenja na račun vsemogočnega centra.

Razmišljajočih je bilo veliko, med drugimi so staknili (različne) glave veterinar in civilni družbenik SLAVKO ŠVENDA (z brado in levo od očal), Delov dopisnik iz Regije in košarkarski funkcionar IVAN GERENČER (brez las, desno in levo od brad) ter direktor HKS Panonka in nekdanji nogometaš Grada VLADO DORA (z uro na roki, desno od kravate). Kaj so staknjene glave pogruntale, ostaja zavito v tančico skrivnosti, so pa fotogenične!

POpenTEPANJE

Tudi ko je pri nas zima, lahko uživaš v s-urfanju. Čisto zaresnem, ne tistem po internetu.

Sicer pa so naši fantje več veslali kot jadrali ...

Prvotni prebivalci Nove Zelandije Maori so pravi umetniki v izdelovanju njim zelo domačih prevoznih sredstev - čolnov. Če bi v takem sedela Borut ali Miran, gotovo ne bi dosegla tako zavirljivih rezultatov!

PREKMURCI

Pentute niso prve, ki poročajo o prekmurski ekspediciji v nam najbolj oddaljeno deželo, NOVO ZELANDIJO. Vsekakor pa prvi objavljamo fotografije, ki niso s tekmovanj (v svetovnem pokalu so se pomerili v vožnji s kajaki in kanuji na divjih vodah, življenjska uspeha pa sta dosegla predvsem kanuist BORUT HORVAT iz KROGA pa tudi kajakaš MIRAN VEREŠ iz BAKOVEC).

Trener, prav tako udeleženec tekmovanja, ŠTEFAN VARGA nam je odstopil nekaj fotoutrinkov iz dežele, ki je na naše fante naredila izreden vtis.

BREZ VODE NI ŽIVLJENJA

HIGIENA

Pentute so vedno na preži. Tokrat se nam je med drugim zdelo smotno objaviti nekaj fotodokumentov o higieni naroda s prave strani Alp. Kaj lahko se nam namreč zgodi, da bomo izumrli, če na take reči ne bomo dovolj pazili. Niti pomisliti ne upamo, kaj bi se zgodilo, če ne bi mladim (zanimcem) vcepili občutka za čistočo, snago in red. Pokukali smo samo v dve od (številnih) slovenskih kopalnic in se pomirjeni vrnili v redakcijo: mlade SlovenKE (upamo, da podobno tudi -CI) si prijateljsko delijo mokro dobrobit, prhajo se in snažijo! Niti sledu o kakršnikoli umazanosti ali, bog-nedaj, zanemarjenosti. Le tako naprej tabornice (na fotografiji I) in študentke (na fotografiji II)!

*Vej pa nemremo
zamázane v Evropsko
unijo!*

I foto: ACI

II foto: ESPE

1 x CIPOT + 1 x ŽILAVEC =
FEŠTE 2 x DIPLOMA

Odločila sta se postaviti po robu izzivu časa in prostora. Zato sta se ob številnih dolžnostih tudi dodatno izobraževala.

FERI CIPOT je uspešni moravskotopliški župan, ob preverjenem računovodskem znanju pa je zdaj tudi uradno diplomant iz ORGANIZACIJE DELA.

JANI ŽILAVEC pa je kot dolgoletni strokovnjak za vodo (in v zadnjem času prek društva Goričko tudi za vino) poslej tudi uradno PRAVNIK. Z diplomo seveda. Ker sta znanje zaokrožila v približno enakem času, sta se odločila, da zadevo proslavita skupaj.

Seveda ne sama. Priče pravijo, da sta bila deležna številnih čestitk, ki se jim pridružujejo tudi Pentute.

dr.LUKU

INTERVENTNOPROTESTNI ZAKOL

V POLANI STA DVE
SVINJI MANJ

Svinjska kriza žal ostaja naša stalnica, saj se kljub številnim prošnjam kaj prida ni spremenilo. Vlada je sicer dala nekaj denarja, da bi utišali najglasnejše kmečke protestnike (med njimi na prvem mestu resornega sidnikalista hitrega Evgena Sapača), ampak bistvo problemov ostaja.

To je bil vzrok za dogodek v POLANI. Odločili so se namreč, da interventnoprotestno zakoljejo dva pusa. Njuni glavi so porabili za ponazoritev položaja slovenskega kmeta v času Drnovškove vlade. Kmet je namreč ob takem režimu SVINJSKO slabo razpoložen in njegova življenjska raven je tudi zelo blizu SVINJSKI. Nosilca svinjskih glav prihajata iz PROSEČKE VASI oziroma iz MARTJANEC, zaradi morebitnega maščevanja pa sta želela ostati anonimna.

OSVOJILI DEŽELO MAOROV

Prekmurci (z leve: Štefan Varga, Borut Horvat in Miran Vereš) ob ledeniku pod vznožjem najvišjega vrha Nove Zelandije Mt. Cooka.

Eden najtežjih delov reke, kjer so se pomerili najboljši svetovni kanuisti in kajakaši. Bi si tudi vi upali poskusiti?

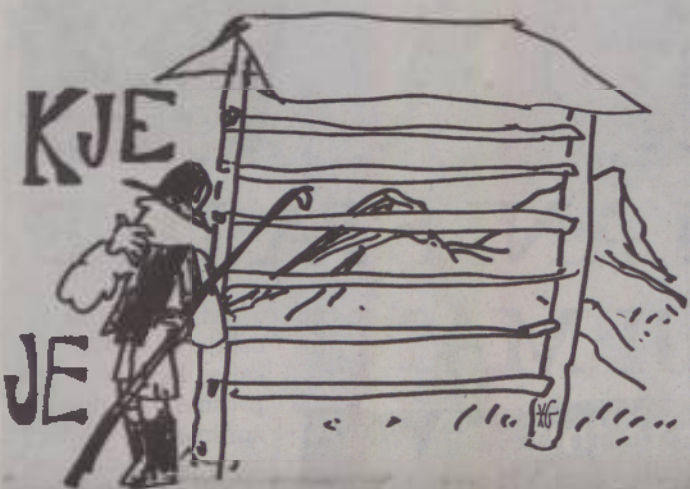
Miran in Štefan na letališču Auckland, od koder jih je čakala dolga pot domov. Zanimivo ob tem je, da je postal trener Varga pravi specialist za vožnjo po levi strani (z avtom, ne z letalom). V času bivanja tamkaj je prevozil kar 6073 kilometrov.

Ondan smo lahko po slovenski nacionalni televiziji poslušali veleumni komentar o položaju in problemih zamejskih Slovencev, ki da so sprti med sabo in zato in zaradi drugih razlogov ne dobivajo dovolj denarne in drugih oblik podpore iz matične domovine, zato vedno bolj tonejo v sivino večinskih narodov. Ampak, komentator, sicer dolgoletni dopisnik RTV Slovenije iz Avstrije, je govoril le o položaju dveh slovenskih zamejskih skupin, v Avstriji in Italiji. Tretje, porabskih Slovencev na Madžarskem, ni omenil niti z besedico.

Že pred leti, rekel bom v gnilem socializmu, je bil odnos slovenske družbe do zamejskih

KOMPEN TAR

Slovencev, z blago besedo rečeno, drugačen. Ko smo skušali na neki način sebi in drugim odgovoriti, čemu tako, smo za izgovor lahko zmeraj potegnili slavno železno zaveso, s katero sta bila ločena realni in naš socializem. Ampak tudi, ko so Madžari zaveso odstranili, ko je Madžarska postala najboljša slovenska sosed, je

SLOVENSKO PORABJE?

so porabski Slovenci še zmeraj drugorazredni zamejci.

Tako je pač vedno bilo. V Celovec, Gorico in Trst smo Slovenci od vekomaj radi drli, kaj pa bi počeli v Gornjem Seniku, Sakalovcih, Števanovcih ali na Verici? Tudi naši politiki veliko pozorneje spremljajo dogajanje na Koroškem in v Furlaniji-Juljski krajini kot v Železni županiji. Naj postavim retorično vprašanje: ali kateri od najvidnejših slovenskih politikov, Kučan, Drnovšek, Podobnik, predsedniki političnih strank, vedo, kdo je na čelu Železne županije, v katero sodi slovensko Porabje? Kot rečeno, vprašanje je retorično, saj je odgovor vnaprej znan. Nas pa seveda zelo skrbi, da je na Koroškem na volitvah zmagal Jörg Heider in da ima v Italiji ob meji desnica močne položaje.

Komentar televizijskega novinarja na nacionalki torej ni nič drugega kot odsev razmerij sil v slovenski politiki in njenem odnosu do Porabja.

MARJAN DORA

P. S.: Da so stvari globoko zasidrane v slovenski zavesti, pove tudi moj računalnik. Ima namreč program, ki podčrta vsako besedo, ki mu ni znana. In če napišeš porabski, ga podčrta. Furlanskega in koroškega kajpak ne. No comment, bi rekli Angleži.

Predsednikove goričke korenine

Veličastni kostanj v osrčju Križevcev v Prekmurju, ki sem ga vedno občudovala, so pred leti oklestili, nekaj bližnjih domačij sameva.

»Tako je pač na svetu: eni se rodijo v palači, a človeštvo si jih nima po čem zapomniti, drugi pa zagledajo luč sveta v skromni hiški in vseeno postanejo veliki po svojih dejanjih,« mi pravi Kutošova Mariška na pragu svoje nekoč trdne domačije in z nostalgijo pripoveduje o idealiziranem času svojega odrasčanja, ko je gospod učitelj Kučan pogledal po razredu in zapel: »Hogyha ir majd edesanyám, írjon a falunkról, / kuldjön egy szál virágot az öreg akácunkról, / írja meg, hogy az emberek sajnálták-e, / hogy el kellett mennem, / írja meg, hogy magán kivül megsíratott-e valaki engem...« Sila spominov privre na dan. Morda ni pel prav v razredu, ampak po šestdesetih letih niti ni pomembno, kje ga je slišala peti, velja le spomin in Mariška si je gospoda učitelja zapomnila kot čudovitega pevcu: »Trnok so dobri bili in trnok lepou spevali. Lekar so čutili, ka de resan, kak f pesmi, sami do mladi morali s toga sveta oditi in deca ga niti ne do poznala. Škoda, ka Milan zaj ne pride med svoje, ker akurat je on Križevčan, nej pa Sobočanec.«

»Milana je krstil v križevski cerkvi gospod Lepoša, naš nekdanji farar doma iz Šalovec,« pravi Hermina Kukočeva, ki ji bližnja in daljna okolica po pričevanju ali po pripovedovanju priznava, da je pri štirinajstih pestovala Cvetko in Milana Kučana. Njihova hiša je veljala za gosposko. Njen ded je po sestri, »apotekarski« vdovi iz Češkega, podedoval 3 tisoč dolarjev in je za ta denar od Amerikanke odkupil hišo, ki jo je na začetku stoletja zgradil neki drugi Amerikanec, mi je razložila gospa Hermina in dala vedeti, da je »njen« Milan do šestega leta prebival v trdni hiši. Že pred drugo svetovno vojno so tu nastanili žandarje, pozneje pa je dolgo veljala za učiteljsko stanovanje. Predsednikova rojstna hiša je z blatom obita lesenjača in pri šestih mesecih so ga od tam pripeljali v gosposki dom, ko sta gospa in gospod Kučan, križevska učitelja, mislila, da se bo kljub vojni dalo lepo zaživeti med svojimi. A ni bilo tako.

»Še danes slišim, kako je gospa jokala, ko je zvedela, da je gospod učitelj umrl. Njemu pa res ni bilo postlano z rožicami. Rodil se je v Ameriki, mati ga je naročju prinesla v Selo in njen rod, predvsem pa gospod Aladar Makari, so ga napotili na učiteljske. Priženil se je v dobro družino, a kaj hočemo, življenje ni vedno pravično, in tako je Milan kot polsirota doraščal v otroka. Veste, da je mali prebrisanec pri šestih letih kadil? Za hišo je stal velik hrast in tam je skrival cigarete. Niso bili nič gosposki in s sestro sta odrasčala kot druga poštena »paverska deca« na vasi. Škoda, da ga ni več med nas. Cvetka mi je za vsako novo leto, praznike poslala voščilnico, a zdaj se že eno leto ni oglasila, niti po telefonu ni poklicala. Da ji ni kaj hudega...« je zaskrbljena njena nekdanja pestunja. V dolgih zimskih dnevih premlevala, kam je življenje zaneslo otroke učiteljev, ki so po Milanu Kučanu živeli na njenem domu.

Hermina Kukočeva prizna, da zelo pozorno sledi predsednikovi življenjski poti, ki je in vedno bo za njo samo Milan, in sedaj pod bremenom sedmih križev v svoji preproščini meni, da se vsak mora vrniti h koreninam. Po njenem prepričanju sega Kučanov, predvsem pa predsednikov rod tudi v Križevce v Prekmurju. Veseli jo, da je pred leti pripeljal ženo Štefko in slikal hiši, kjer je preživel prva leta otroštva, a težko razume, da se ni oglasil pri njej. Povedala bi mu, da je njena kuhinja prav tam, kjer je imela gospa Kučanova lepo obednico, ona pa zdaj v dolgih betežnih dneh tu premlevala spomine.

»Predsednik je pred leti gostoval na Murskem valu in moja vnukinja ga je po telefonu vprašala, ali se kaj spomni svojega otroštva v Križevcih. Pa veste, vsega se je spomnil! Pripovedoval je, kako je do šestega leta živel v hiši, ki so ji pravili pri Matjašu, kjer je na dvorišču velik

oreh. Vidite, ni pozabil na Matjaševe. Od sreče sem jokala, ker je povedal vse po pravici. Moj ded je bil Matjaš in še zdaj nam starejši pravijo Matjaševi.«

Izza križevske cerkve se je prikradel zgodnji mrak in napolnil sobo. A Kukočeva Hermina še ne bo prižgala luč.

V sosednji vasi v vaški gostilni je živahno. Na razpotju se vedno najde kak žejen gost. Preis, priseljeni Žid, ki je po prvi vojni tu zazidal trdno gostilno, je to že vedel.

»Svak Varga iz Sela je imel dober občutek za kupčije. Ko je Žid v Prosenjakovcih prodajal gostilno, sta z mojim očetom oba veljala za kupca, a oče je odstopil in svojemu svaku celo posodil nekaj denarja, da je odkupil gostišče z gospodarskim poslopjem,« pripoveduje Jenő Kakas, ko ob točilni mizi beseda nanese na Kučanov rod. Starejši vaščani se spominjo poroke in velike gostije, ko so gostilničarjevi dali svojo hčerko učiteljico za ženo Kučanovemu učitelju iz Sela.

Pripovedovanje o Varga bacsiju in Varga neni je tako živo, da človek pomisli, da sta v zadnjih prostorih in bosta vsak hip bosta privedla vnuka, Cvetko in Milana, ki sta velik del otroštva preživela v Prosenjakovcih, v hiši, kjer so imeli stari starši vaško gostilno, mimo katere

vodijo poti do mejnega prehoda, v Motvarjevce, Selo, Središče, Križevce...

Vargovi so, ko se je sin Kalman uveljavil kot vodilni gostinski delavec v družbenem sektorju, gostilno najprej dali v najem, sredi šestdesetih let pa jo prodali. Od tedaj je že 37 let v lasti družine Jošar.

»Predsednik se kdaj vrača v kraj svojega otroštva?« Vprašanje je namenjeno sedanji lastnici Mariji Jošar.

»Nekajkrat nas je obiskal in na eno od prvih srečanj nisem nič ponosna. Že v Jugoslaviji je veliko mestnih gobarjev prihajalo v naše kraje. Vedno so vihali nos nad goričko šunko, domačim kruhom in naročali le tople jedi. Neko soboto sem skuhal velik lonec bograča in sinu, ki streže v gostilni, zabičala, češ naj vsakemu pove, da pri nas lahko dobi le tople jedi.

Mene ni bilo v gostilno, on pa je izpolnil moj ukaz, in ko je prispela neka družba, ki je želela za malico domačega kruha in šunke, je dejal, da strežemo le bograč, kruha in šunke pa nimamo. Na srečo so ga toliko prepričali, da jim je nalil našo pravo domačo slivovko. Naslednji dan je mož privihral iz tovarne in rekel, da je bil Milan Kučan tisti gost, ki je hotel domače dobrote, in svojemu znanцу, Ernestu Eöryu, se je potožil, kaj se mu je zgodilo. To se nikoli več ni ponovilo in pozneje je še nekajkrat prišel, celo v družbi madžarskega predsednika Árpada Göncza. Po želji smo jima pripravili preprosto kosilo: govejo juho, govedino s hrenom, pečenko in naše prave »retese«.

Ampak v življenju še nikoli nisem kuhala pod takim nadzorom. Tisti iz protokola so pogledali v vsak kotiček, vsak lonec...«

»Njegov pokojni stric Jožef iz Košarovec, ki ga je predsednik zelo rad obiskoval, je vedno dejal, da ni večjega siromaka od njihovega Milana, ker še niti na stranišče ne more, preden njegovi »zapetniki« ne pogledajo, kako je tam...« pripoveduje nekdo pri točilni

Predsednikova rojstna hiša, biser panonske arhitekture, kot redka kulturna dediščina bi zaslužila boljšo usodo.

Hermina Kukojca svoje dneve preživlja v kuhinji, kjer je imela nekoč gospa Kučanova gosposko obednico, in zato je še bližje spominom na Milana, ki je pred njenimi očmi rasel šest let in še danes pozorno spremlja vsak njegov državniški korak.

Jošarjeva mati Marija in sin Franc sta predsedniku »odrekli« domačo šunko in kruh, le pravo domačo slivovo žganje sta mu natočila.

mizi in družina dolgo razpreda o trnovi strani časti in oblasti. Družno ugotovijo, da vsakdo ni primeren za predsednika. A Kučan je iz pravega testa, saj je kos celo Mariji Pozsonec, ki je prav nadležna »persona«. Na omenjenem srečanju v Prosenjakovcih je zelo bodrila gospoda Jošarja, češ naj predsedniku razloži, kako nujno potrebujejo prehod, kar tudi sama na vsakem forumu večno poudarja. Na to ji je predsednik hudomušno zabrusil, da je to njena dolžnost, saj je zato plačana.

»Vidite, to je beseda! Škoda, da tega ne poudari na vsakem koraku.«

»Večkrat bi moral med nas, ker še utegne pozabiti, česar se naučil v pri starih starših v Prosenjakovcih.«

»Pa se ne vrača prav pogosto. Cvetka je že večkrat prišla do hiše, a kljub vabilu nikoli ni prestopila praga. Dejala je, da noče v sebi okrniti slike in spominov na dedov in babičin dom. Saj jo tudi razumem,« pravi Marija Jošar.

Sneg se topi po goriških gričih, blatne ceste, blatna dvorišča čakajo na pomlad, ki bo prav tako spokojna, kot so tod vsi letni časi, in to je čar te pokrajine, teh ljudi, zaradi katerih se vsakdo vsaj enkrat še vrne. V luči mi zvenijo besede Kutošove Mariške o tisti pesmi predsednikovega očeta o mladeniču, ki prosi mater, da mu kaj napiše o rojstni vasi, pošlje akacijev cvet, napiše, ali so ljudje obžalovali njegov odhod in poleg nje še kdo potočil solzo za njim. Ja, tako je opevana tista preprosta pripadnost, ki nas nevidno veže na hiše, na oreh, na griče, na ljudi, na prvo cigareto neke davne mladosti.

Ella Pivar

Sušec je čas, ko moč sonca naglo preganja temo in mraz. Dolga zima je bila, vsi smo se je že naveličali, zato smo na vinotoču Vlada Smodiša v Otovcih skupaj z Radiom Murski val na predvečer 8. marca skušali priklicati pomlad. Ob pomoči spretnih rok mojstrov domačih zimskih opravil, znanih Pomurcev in Porabcev ter mladih s srednje kmetijske šole v Rakičanu smo za to zimo končali z nekdanj zelo razširjenimi opravili in se ob tem prijetno zabavali z ansamblom Lacijs Korpiča, duetom Rumič in Remenar, »fraztonarico« Franciške Gutman in harmonikarjem Ludvikom Nemcem. Izkušeni mož Rudolf Tanacek iz Vadarec je napovedal, da nas čaka bolj slabo leto, da bo vlažno, z nevihtami in točo, in da bo letina povprečna. Ampak zdaj je čas upanja. Spomladi še star kol upa, da bo ozelenel.

SPOMLADI UPA ŠE STAR KOL, DA BO OZELENEL

Nekoč najpogostejši zimski opravili sta bili česanje perja in luščenje semen. Obe je čas povozil - pernice so nadomestile prešite odeje iz umetnih snovi, seme z lupino pa golice in opravili sta ostali samo še spomin na mlada leta, za mlade pa vračanje k ljudskemu izročilu. Direktor soboškega Triglava Rudi Cipot je bil zadovoljen, saj je bil njegov kup velik kot Triglav, iz semen pa bo dovolj olja za vse letošnje solate. Tudi poslanec Geza Džuban ni skrival, da delo obvlada, in razmišljal, da bi bila pridelava in predelava bučnega semen lahko donosnejši posel. Da je v ženski družbi šlo delo bolje od rok, pa niti ni treba posebej poudarjati.

V kleti so medtem kuhali žganje, pletli košare, rezali »šklojce« in najbolj zavzeto od vsega kartali, gospodar Vlado in Boštjan Rous pa sta skušala potešiti radovednost poslušalcev, ki so dogajanje v Otovcih lahko spremljali v živo. Fotoreporterka Nataša je v ospredju omizja sredi globokega razmisleka ovekovečila odgovornega urednika Murskega vala Marjana Doro in pisatelja Ferija Lainščka.

Ilonka Balažic iz Moščanec je ta večer morala naučiti seniorja evangeličanske cerkve v Sloveniji Gezo Erniša, kako se iz papirja naredi najlepša roža. Čeprav se je vmes pogovarjal z ljudskim vremen-skim napovedovalcem iz Vadarec, je na koncu čisto sam naredil lepo modro vrtnico. Ženi za dan žena. Pravi mojstri pa sta ta večer postali Jerneja in Ines, dijakini srednje kmetijske šole v Rakičanu.

Gospodinja Vera je poskrbela, da je bilo ob delu tudi kaj za podzob. Pečen krumpir, zaseka, jabolka, ob koncu pa odlična enolončnica in slastna orehova potica.

Česanje perja je bilo vedno žensko delo in tako se je končalo tudi v Otovcih. Le k vogalu mize je prisedel harmonikar Ludvik, ki pa se perja ni dotaknil. Prav spretno se ga je lotila urednica časopisa Porabje Marjana Sukič (v sredini), čeprav je to delala prvič v življenju.

Za trenutek sta odložila delo terice, predice in pletilje »cekrov« tudi oba znana gosta duhovnika Jana Kerčmar in novinar Dela Ivan Gerencar, da bi se okrepčala in poklepeta z domačo hčerko. Jana je predla prvič v življenju, Ivan pa si je s svojimi prizadevanji pri mojstrici Tereziji Šarkanj izgovoril cekar, ki ga bosta spletila prihodnjo zimo.

novec. Pritegnili so jima vsi in čeprav je ponoči, ko smo zapuščali Otovce, naletaval sneg, smo v sr-cih čutili pomlad.

Laci Korpič, člani ansambla in pevke so bili ta večer posebej dobre volje, ob igranju in petju pripravljeni tudi za klepet z Irmo Benko. Po polnoči so poskrbeli za splošno veselje in prav nič jih ni motilo, da morajo domov daleč prek mejnega prehoda Hodoš - Bajansenye.

Mirne duše bi lahko zapisali, da je Jože Kosec (če bi ga seveda kdo kdaj poskušal ustvariti) pravšen prototip za Slovenca. Čil in zdrav je pri svojih 86 letih, še vedno marljiv in delaven, razmišljajoč, poln optimizma, vedre narave in brez dlake na jeziku. Rojen za demokrata, bi ga morda kdo opredelil, kakršne bo Evropa potrebovala v naslednjem tisočletju. Da, vse to drži! Niti grama pretiravanja ni bilo v tem kratkem opisu, da si bomo na jasnem.

Vse, kar imam, mi je dal Tito!

Kar me teži, to dam od sebe.

Kot pomočnik sem delal na morju in tudi v Zagrebu. Po osvoboditvi sem gradil Titov hotel v Kumrovcu. Takrat sem videl Tita. Samo trideset metrov je bil oddaljen od mene.

Ne morem povedati, kako dobro sem živel. Z vinotočem sem začel leta 1973. Inšpekcija mi nikoli ni povedala žal besede.

Sramota! Nekateri imajo 800.000 tolarjev plače, jaz pa 20.000 pokojnine. Vsi imamo enake želodce.

Prodajam svoje vino in ga tudi sam pridelujem. Pomagat mi pride tudi sestra.

Ogromno gostov je že bilo pri meni. Tudi general Mamula, Pepca Kardelj, Franc Popit, Vipotnik ... Tu je bil tudi Bizjak, ko je bil še minister za notranje zadeve. Pet let so hodili k meni tudi gostje iz Titovih Užic. To je bilo veselja in veselja.

Sem najstarejši, ki se ukvarja s to dejavnostjo, zato imam davčne olajšave.

Zdaj enkrat bo imelo Združenje obrtnikov Ormož skupščino. Poklicali so me na otvoritev obrtniškega doma.

Jaz cenim vse, samo tistega ne, kar ni res!

Rad povem kaj humornega, da se vsi smejejo.

Proti Titu nimam kaj reči. Nisem bil komunist. Vse, kar imam, sem si pošteno zaslužil.

V politiko se ne mešam dosti. Zdaj današnji politiki prodajajo tisto, kar so komunisti skup spravili.

Tisoč »fabrik« je zgradila partija, zdaj pa ni dela, ljudje so na cesti.

V Mariboru sem bil prejšnji petek. Tam se marsikaj sliši. Metalna, TAM ... ravno toliko, da še lahko diha. Ena stara gospa je rekla, da je to grozno. V MTT-ju so tudi na koncu. Vsak čas bodo »dehnoli.« Tam so delavci in ne morejo si sami pomagati. Vse vrste sem slišal.

Nihče v naši družini ni bil nikoli pijan. Tudi oče in mati ne. Na dan spijem liter. Poleti morda malo več. Tako, vsako uro en deci.

Glejte, tam imam sliko Tita in Jovanke! Poslati so mi jo iz Titovega Užica.

Zgodaj vstajam. Če se zbudim ob 4. uri, vstanem in ne grem več v posteljo. Grem delat.

Kadim. Pokadim jih kakšnih 15 do 20 na dan.

Kajenje branijo! Poznam šefa Zdravstvenega doma v Ormožu. On še kadi. Kot sem slišal stori do pet škatel. Zdaj bo šel v pokoj.

Noben današnji politik mi ni všeč. Samo kregajo se ves čas.

Dinar, dinar. Vse za Tita, sem si spravil. Oni pravijo, da se ne spleča sejati pšenice in saditi koruze. Ljudje nimajo več veselja. Grozdje prodaš in dve leti čakaš na denar.

Eni na črno bogatijo, drugi pa crkujejo.

To je bilo takrat vse drugače. Bila sta dva brata, ki sta imela vse grozdje od Svetinja do Jeruzalema. Bila sta sama. Brez računovodje. Danes jih je polna pisarna. Imeli pa so enajst viničarjev. Vsak je imel stanovanje in vsako soboto je bila plača. Viničar je lahko imel živino. Okrog hiše je imel zemljo, da je obdeloval vrt. Kakšnih 50 arov. Dobro jim je šlo, čeprav so potem po vojni govorili, češ viničarji...

Zdaj so se k meni najavili novinarji iz Ljubljane. Pripravljam se na intervju. Če si kaj izmislim ali se česa spomnim, si kar zapišem.

Politiki že vedo, za kaj gre. Mi pa se nimamo kam pritožiti. V prejšnjih časih si šel v Beograd k Titu, pa je bilo vse rešeno v osmih dneh.

Za časa Hitlerja bi moral iti v »ajnzac« nad partizane v Savinjsko dolino, pa sem se izmazal, ker sem za njih delal »malarijo«.

Po vojni je dal Tito te hiše viničarjem. Danes se vozijo z avtomobili. Nimam nič proti. Neka sprememba mora biti.

Telefona nimam. Rajši sem, da katera pride k meni, da jo vidim, ha, ha, ha!

Tito je komuniste vedno opozarjal, naj ne grešijo.

Mladim nič več ni dobro. Ne zato, da ne bi ničesar imeli, ampak zato, ker imajo vsega preveč in sploh ne vedo, kaj bi radi. Vmes pa še kradejo.

Hvala Bogu, kruh še imamo!

Potem sva šla z Jožetom dol, v klet. Gori, v sobi, pri mizi nisva pila. Sicer me je vprašal, ali bom kozarček, pa sem odklonil, češ najprej delo, potem zabava. Mislim, da se mu je to zdelo prav.

Iz zgornjih prostorov do kleti pelje med smrekami ozka potka, ob kateri stoji kakšen palček ali je posajen grm ali že cveti trobentica ali stoji kakšna reč, katere bi se razveselil vsak etnografski muzej. Vse je naredil ali razpostavil sam in po svojem okusu. Vmes so mize in klopi za goste. Vse skupaj še najbolj spominja na hišico iz pravlјice o Janku in Metki.

Skoraj neverjetno se mi zdi, da moški sam, brez ženske pomoči, lahko vzdržuje toliko prostorov. Kamorkoli sem stopil ali pogledal, vse je bilo na svojem mestu. Tudi v kleti. Sodi, manjši, tja do 100-litrski, so bili lepo postavljeni na »gantarju«. Na njih je s kredo označena sorta vina: RL, MO, LR in morda še kakšna, pa si je nisem zapomnil. Natočil mi je iz soda z oznako MO. Muškato otonel. Sebi je tudi natočil, iz manjšega soda. Iz tega pije: vsako uro en deci. Dobro vino, ni kaj!

Na stenih, ob znaku, ki prepoveduje kajenje, sem prebral opozorilo: Ne trkaj po sodih!

»Zakaj se ne sme?« povprašam.

»Vibracija vina,« se je glasil strokoven odgovor.

Enkrat poleti se še oglasim pri Jožetu. Takrat zasebno (in s šoferjem)!

Joseph Ree Thoooper, foto: Natalija Juhnov

Jože Kosec je doma v Miklavžu pri Ormožu, na hišni številki 64. Tisti, ki ni ravno iz teh krajev, si bo težko predstavljati, kje naj bi to bilo. Če pa povemo, da stoji njegova domačija v bližini Jeruzalema, si vsak takoj predstavlja pokrajino, nemara celo hiško med trtami, kjer Jože morda ravno v tem trenutku kaj pospravlja, popravlja ali ureja in čaka svoje goste ... Če bi želeli priti do njega in njegovega vinotoča in nagniti kozarček dobrega, bo najbolje, da tam nekje v bližini, pri prvi hiši, povprašate, pa vas bodo že napotili. Za Kosca vsi vedo.

Bognedaj, da bi hotel o Jožetu in njegovem življenju napisati kaj slabega. Ampak eno stvar, ki pravzaprav sploh ne sodi v ta prispevek, je vseeno potrebno obdelati na tem mestu. Jože mi je namreč pokazal člansko izkaznico Združenja prleških vojni veterani, katerega član je, in pohvalo, ki mu jo je nedavno podelilo to združenje. Na njej piše, da mu podeljujejo priznanje za pomoč v vojni za Slovenijo in za neprecenljive zasluge pri izvirni promociji turizma v Prlekiji. In tu je kaveljc! To, za neprecenljive zasluge pri turizmu bi še nekako verjel, manj verjetno pa se mi zdi tisto o zaslugah za samostojno Slovenijo. Saj menda ja ni prenašal kakšne kurirčkovke pošte od javke do javke med sovražnikovimi tanki. Če so mu hoteli izkazati čast, bi mu jo verjetno lahko tudi na drug način. Ali se bo tudi nova borčevska organizacija številčno širila v nedogled in bo, kot nekoč, vsak, ki bo pripeljal dve priči ...?! No, če je vprašanje neupravičeno, seveda klobuk dol! Sicer pa s tem Jože nima nič opraviti in tudi vprašanje ni namenjeno njemu.

Torej, Jože se je rodil 1913. leta v Kajžarju, nedaleč od Miklavža. Izučil se je za pleskarja, soboslikarja in umetniškega slikarja. Leta 1962 je odšel v pokoj. Ima 20.000 tolarjev pokojnine. Najmlajši je bil v družini, kjer so povili 14 otrok. Vsi, razen sestre, so že umrli. Nobeden mlajši od 90 let! Z Jožetom sva kramljala, in kot da bi se njegove besede kar same zapisovale. In škoda bi bila, da bi med njegove besede in jasne misli vrival svoja vprašanja ...

Nadvse neprijetno je, ko so dejstva zgovorna že sama po sebi

Feri Lainšček

Ali nas ni spet nekdo peljal žejne čez Muro?

Na podlagi 18. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, 16. člena Pravilnika o postopku za izbiro kulturnih programov in oblikovanja kulturnih programov, ki se financirajo in sofinancirajo iz državnega proračuna ter na podlagi javnega razpisa in po presoji ustrezne strokovne komisije je Minister za kulturo Republike Slovenije sprejel sklep o zavrnitvi financiranja v letu 1999 vseh petih knjig, s katerimi so želele tukajšnje založbe in avtorji prispevati k vsebinskemu in dostojnemu praznovanju 80-letnice priključitve Prekmurja k matici. Gre za več kot aktualne spise dr. Matije Slaviča s skupnim naslovom Naše Prekmurje, publicistično knjigo Aleksandre Rituper Prekmurje in Prekmurci, znanstveno razpravo Francija Justa Poezija slovenskega severovzhoda ter zbornik Prekmurje – 80 let po priključitvi k slovenski matici in zbirko kratke proze domačih avtorjev s pomenljivim naslovom Nebo nad Prekmurjem.

Razvidno je seveda, da so predlagane knjige zvrstno in vsebinsko nadvse različne, povezuje pa jih znanstvena, literarna ali pač publicistična obravnava fenomena Prekmurje, torej ozemlja, ki ga je Slovenija, ki je v svoji zgodovini ozemlja predvsem izgubljala, vendarle uspela znova priključiti, ali pa se ji je pač, kot je v teh dneh vse pogostejše slišati, priključilo. Taka frontalna in popolna zavrnitev vsega, kar smo Prekmurci v tem prazničnem času želeli o sebi shraniti v knjigah, je pomenljiva in tudi zgovorna. Pove nam, da naše tovrstno samozavedanje pač ni v nacionalnem interesu. Dodaja pa se seveda še bistvenejše vprašanje, zakaj je tako?

Pričakujemo lahko seveda, da se bo politika tudi tokrat zlahka izgovorila z ocenami »ustreznih strokovnih skupin« ali zapletenostjo »birokratskih postopkov«. Temeljitejša razčiščevanje zgodovinskih in drugih dejstev, s katerimi se sicer na desnem bregu Mure očitno nihče ne ukvarja posebno resno, bo tako lahko zopet izviselo zgolj po naključju ali nerodnosti. Politika pa si bo kajpada po tistem utrdila še dodaten prostor nevednosti – prostor, v katerem se že po definiciji zmeraj najbolje znajde. Prav zato, menim, je usoda teh petih zavrženih knjižnih naslovov paradigmatična in tesno povezana z vsem, kar se tudi sicer čudnega dogaja s pripravami na 80. obletnico priključitve.

Vsekakor ne dvomim, da bosta vse to slepomisenje in zlovolja, ki se pomalem kopičita in vrtinčita, na koncu kulminirala v veliko in lepo državno proslavo, na kateri bo z najvišjega državnega odra rečeno, da smo zelo naši in da nas imajo radi. Tisti, ki bi se ob tem utegnili vprašati, ali nas ni spet nekdo peljal žejne čez vodo, pa bodo takrat tako in tako

ostali postrani.

Evropska tujina

Z avtomobilom sem se odpeljal v mesto. V podhodu sem nameraval kupiti hrano. Ko sem se po tekočih stopnicah dvignil iz lepo urejenega potrošniškega podzemlja, sem zagledal na levi strani pred secesijsko hišo množico ljudi. Prvo, kar sem pomislil, je bilo: Zagrebčani znova protestirajo. Hrvati so čedalje bolj nezadovoljni z vlado, standardom, z državo v celoti. Pa sem se zmotil: sredi belega dne so odkrivali spomenik Anteju Starčeviću, znanemu politiku, filozofu in književniku. Med predstavniki HDZ (Hrvaške demokratske skupnosti) in intelektualci sta bila tudi Drago in Jure. Prvi zaradi spoštovanja »očeta domovine«, kot so govorili Starčeviću, drugi zaradi novinarskih dolžnosti.

– Obletnica? sem vprašal Jureta, ki je bil poln podatkov o hrvaških velmožeh.

– Stotretja obletnica smrti.
– To ni nobena okrogla obletnica.
– Časi so takšni, da ne moremo čakati na okrogle obletnice.

– Razumem, zato je bila pred dnevi tudi deseta obletnica ustanovitve stranke na oblasti. A je bilo vse skupaj kaj klavrno, brez predsednika stranke ...

– Predsednik je prišel iz Turčije bolan.
– Pol Hrvaške leži v postelji zaradi gripe.

– Druga polovica pa je brezposelnih.
– Ne, druga polovica je tukaj, je pripomnil Jure.

Dva politika sta v tem trenutku potegnili za vrstico. Belo platno je zdrknilo na tla. Pokazal se je spomenik Anteja Starčevića. Za hip smo se zastrmeli vanj. Potem so se zaslišali okrog nas glasni komentarji, pripombe. Ni ga spomenika, ki bi vsem ugajal. Koliko pripomb je bilo izrečenih ob postavitvi Prešernovega spomenika v Ljubljani, da o soboškem ne govorim. Še zdaj se najdejo kritiki, ki bi ga hoteli odstraniti. Takšni ljudje bi najprej morali imeti nadomestni predlog. To je tako kot z zobom: ko ti ga izderejo, moraš vedeti, kaj boš imel namesto svojega: porcelanskega ali zlatega. Sicer pa je pokojni poljski satirik Stanislaw Jerzy Lec zapisal: Kadar podirate spomenike, pustite podstavke. Potrebovali jih boste.

– Kaj so bile Starčevićeve doktrine? sem vprašal, ker sem kar naprej opažal, da imam luknje v znanju o hrvaški zgodovini.

– Zavzemal se je za samostojno Hrvaško. Celostno, v kateri naj bi živel »po krvi, jeziku, po preteklosti in, če Bog da, tudi v prihodnosti« en narod.

– Za Bosance je trdil, da so po »krvi in jeziku najčistejši bratje« ...

– O tem se je na široko razpisal v knjigi *Na čemu smo* (1878) ...

– Utemeljil je Stranko prava (1861), kasneje pa še Čisto stranko prava (1895).

– Tudi zanimiva obletnica, sem pripomnil.

– Edino pravo okroglo obletnico

Spomenik dr. Anteja Starčevića sta odkrila podpredsednik hrvaškega državnega zbora dr. Žarko Domjan in veliki mešetar družbe »Bratov hrvaškega zmaja« dr. Juraj Kolarić. Kip je visok 2,45 m in širok 75 cm, izdelal ga je kipar Josip Poljan.

Od spomenika do certifikata

imam jaz, je rekel Jure in dodal: Čez nekaj dni bom star deset let manj kot Abraham. Vabim vaju v Gavello. Pavao nas bo vesel, pogostil nas bo ...

– Res, okrogla obletnica, je dodal Drago, obraz imaš mlad, lase pa sive kot kakšen šestdesetletnik.

– S tem Slovincem imava skupaj sto let ...

– Čez nekaj dni bo to »okrogla« obletnica: sto tri.

– Zdaj vem, koliko sta stara. Obema čestitam, je rekel Drago.

– Jaz bom dal za pijačo, sem dodal.

In tako smo se poslovili od Starčevića in odšli proti Gavelli. Na bližnjem zidu smo prebrali neduhovit grafit: Živel T.

– So mislili na Tita ali na Tuđmana?

– Slišal sem šalo: Predsednik države je umiral. Pa je priletel k njemu angel

varuh: Franjo, Franjo, ti boš končal v peklu.

Bil si partizan, bil si komunist, potem si se obnašal kot kralj ...

Bivši partizan se je branil, zdelo se mu je nemogoče, da bi se cvrl v peklu.

Angel varuh mu je ponudil rešitev: Dobro bi bilo, če bi storil samomor.

To je zdaj itak hrvaška navada. – Če to storiš, zagotovo prideš v nebesa. – In nekdanji komunist se je res ubil.

Prišel je pred sv. Petra, ki je pred samomoricem zgrožen zaprl vrata. – Niti v sanjah ne moreš v nebesa ...

Nekronani kralj se je razburil: Moj angel varuh mi je obljubil ...

Samo trenutek, je rekel sv. Peter. Poklical je predse svoje anjele varuhe, svoje operutene

Gabrijele in prosil pokojnega Franja, naj pokaže svojega angela varuha.

Predsednik je pokazal na angela z eno nogo. Sv. Peter pa mu je

zažugal: Jožek, Jožek, ne zbijaj tako črnih šal ...

– Moj je krajši. Predsednik republike je umrl. Ožaloščeni sodelavci niso vedeli, kako bi ljudstvu sporočili žalostno novico. Potem se je nekdo spomnil in rekel: Naj jo na televiziji prebere vremenar.

In res, v oddaji Vreme danes je rekel napovedovalec: Dragi gledalci doma in v tujini, vreme na Hrvaškem se je malo poslabšalo, pooblačilo, malo pa se je tudi razvedrilo.

Na Pantovčaku (kjer stanuje predsednik) je danes minus ena, na mestnem pokopališču Mirogoj pa plus ena!

Prišli smo do Gavelle. Vstopili smo. Natakar nam je takoj posrežil z novo šalo. To je samo dokaz, kako Evropa ne ve, kakšna stopnja duhovitosti,

demokracije je na Hrvaškem. Prevelika. Tako da že škoduje.

– Geniji, povejte mi, kakšna je razlika med Hercegovci in teroristi?

Nismo vedeli. Natakara nas je poučil: – Teroristi imajo simpatizerje.

– Na čem ste? je vprašal Pavao, ki se je pojavil za našimi hrbti.

– Na čem smo je knjiga dr. Anteja Starčevića, je rekel Drago.

– Na čem ste, mislim, kaj pijete?

– Jaz sem na mamilih. Ta pomladni dan me je popolnoma omamila.

– Jaz bom čaj.

– Žganje.

– Jaz bom kozarec mleka.

– Ne moreš. Mleko se je podražilo in ga več ne kupujemo.

Iz Slovenije ga lahko prineseš samo liter. Vprašaj ga!

V Sloveniji mnogi kupujejo »kartone« mleka, upajoč, da jih strogi hrvaški cariniki ne bodo poslali nazaj ...

Vsi v lokalu so se zazrli vame. Kot da sem hrvaški minister za kmetijstvo ali carinik.

– Pojma nimam. Ne pijem mleka.

– Pa vsaj časopis prebiraj! Mleko na Hrvaškem se je podražilo za trideset odstotkov. Mleko pri nas stane osem kun, v Sloveniji pa štiri. Tisti, ki kupujejo cele »šteke«, res profitirajo.

– Hrvaški cariniki zdaj zahtevajo od Hrvatov »slovenski veterinarski certifikat«.

– Domov lahko pripelješ samo liter mleka.

– Če kupiš dva litra mleka, moraš imeti certifikat?

Vsi so pokimali in se potem zopet zazrli vame.

– Kaj me gledate? Nisem kip Anteja Starčevića. Prišel sem v mesto z avtomobilom. Zdaj vaju vabim v Brežice.

Jaz vozim, Jure plača bencin. Lahko se boste do mile volje napili alpskega mleka.

In tako smo se odpeljali v Brežice. V trgovino »Begros«. Police z mlekom so bile prazne. Kupili smo laško pivo. Poln prtljažnik. Na meji smo »padli« v kolono. Hrvaški cariniki niso dovolili uvoziti mleka. Opirali so prtljažnike, brskali po »špeceraju«. Dobro uro smo potrebovali, da smo v počasni koloni prišli do carinika. Vprašal me je, kaj imam v prtljažniku. Odgovoril sem, da pivo. Hrvaški carinik je zamahnil z roko: Pametni kupci.

Na hrvaški strani je Drago vprašal: – Fanta, na čem smo?

– Na pivu, je odgovoril Jure. In Drago, ki je nagnil prvo pločevinko in se mu je pivska pena nabrala na brkih, je bil videti kot Starčević. Politik, ki je pisal o svobodi.

– V Sloveniji res tečeta med in mleko

– Tukaj pa slovensko pivo, je rekel Drago in v rokah vrtel pivsko pločevinko. Kdo ve, mogoče bo že jutri potreboval certifikat tudi za pivo!

Branko ŠOMEN

Turistično društvo Klopotec Kapela je postavilo več kažipotov, ki usmerjajo turiste na Atilovo pot in k cilju – Atilovem gradu. Žal pa se najde kak objestnež, ki te oznake polomi. Tako je tudi s temle kažipotom, ki pa ga je Vinko Ficko popravil.

Obiskali smo

Atilov grad v Kocjanu

Kocjan je razloženo naselje vzhodno od Kapelskega Vrha in asfaltirane ceste Kapela–Okoslavci. Obsega tri dele: Zgornji Kocjan na severu, Kocjan v ožjem smislu v sredini in Spodnji Kocjan na jugu. Domačije tega dela naselja so v glavnem v Fickovi grabi. Ime je novejšo in je najbrž nastalo iz priimka kmeta Ficka, ki je prišel z Goriškega in kupil kmetijo ob vznožju griča. Svočas so rekli območju Kačji dol.

Alenka je rodila volkodlaka

Prekletstva je bilo konec po zgraditvi cerkve

Na gričku v Spodnjem Kocjanu, obraščenem z bukovimi drevesi, so se vse do današnje dne ohranile sledi nekdanjega Atilovega gradu. Atila (imenovan tudi bič božji) je bil sicer kralj Hunov – azijskega nomadskega ljudstva, ki je pod njegovim vodstvom krenilo na osvajaalne pohode proti Evropi. Na enem od svojih pohodov se je ustavil na Kapeli. Območje ga navdušilo in postaviti je dal grajsko trdnjavo z zakladnico, ki je bila obdana s trojnim obzidjem. Ljudsko izročilo tudi pravi, da je dal izkopati na sončni strani obzidja jamo, iz katere je privrela vroča mineralna voda. Omislili si je tudi kopalnico, ki je bila grajena tako, da je topla voda grela še prostore gradu. Na severni strani grajskega podzemlja pa je bila zakladnica, ki pa je roparji menda nikoli niso odkrili. Morda bi Atilov grad stal še danes, ko bi ne bilo v davnih časih nekajedavnih zaporednih potresov, ki so porušili grad. Klavarno pa je končal tudi Atila: njegovo vojsko je 451. leta premagala vojska zahodnorimskega vojskovodje Aetija, Atila pa je umrl 453. leta.

Pa se še vrnimo k Atili! V tistih časih je imel vladar sosednjega kraljestva mlado in lepo ženo Alenko. Ko je kralj Atila, ki je slovel tudi kot zenskar, zvedel zanj, je postal bolan od hrepenenja po njej. Poslušal je svojega vrača in neke noči je ugrabil lepoticu in jo zaprl v svoj grad. Tam mu je rodila sina Tanjuša, ki je bil poraščen z dolgo dlako. Vselej, ko ga je vzela v naročje, je točila grenke solze. Je bil volkodlak? Tamkajšnjega območja se je dolgo časa držalo prekletstvo, ki pa se je končalo s postavitvijo nove kapelske cerkve. Temeljni kamen so položili 25. maja 1823. leta, že naslednje leto pa so postavili

na zvonik jabolko in križ, kar pomeni, da so z gradnjo zelo hiteli. Šele s to gradnjo sakralnega objekta naj bi se območje rešilo prekletstva, ki je bilo nad območjem zato, ker je bil storjen greh. Prešustvo.

Turistično društvo Klopotec Kapela gre pohvaliti, ker je »izrabilo« ljudsko izročilo in uredilo Atilovo pot. Nanjo popeljejo predvsem goste hotela Radin iz Radenec in goste zdraviliškega hotela v avstrijski Radgoni. Iz Radenec do gostišča Dunaj na Kapeli jih peljejo s kočijami, nato pa se peš povzpnejo po potki, ki vodi k cerkvi sv. Magdalene. Od tam nadaljujejo pot do Vambergerjeve zidanice, ki je bila zgrajena v istem obdobju kot cerkev. Cilj poti je griček, na katerem je stal Atilov grad. Pohod je seveda podnevi. Kaj pa če bi se kdo podal po tem območju ponoči? Nekateri ljudje vedo povedati, da jih je ponoči nekaj lovilo, se nekaj oglašalo, jih strašilo, pa so jo zato brž popihali iz gozda. Današnjim pohodnikom ni le dano, da iščejo, ampak da tudi najdejo. Vse to sodi na področje tako imenovane animacije gostov, ki približno v desetih minutah uspejo najti zaklad. Seveda ne tistega, o katerem govori ljudsko izročilo, ampak odkrijejo skrinjico s spominki. Ponavadi so to stekleničke (frakeljci) s pristno domačo slivovko, na kar opozarjajo tudi etikete z napisom *Alenkine solze*. Najditeljem se ni treba prepirati, kateri bo dobil zaklad, ko pa je tako obsežen, da je za vsakega gosta iz skupine po ena steklenička. Gostje vsebine ne pokušijo, ampak jo shranijo v torbice. Pijačo in prigrizek pa pokušijo na naslednji točki turistične poti – na kmetiji Vočanec. Tam jih tudi že čakajo kočije, ki jih odpeljejo do gostišča

Dunaj, kjer se okrepčajo z malico.

Obiskal sem Atilov grad. Nisem šel po celi Atilovi poti, ampak sem pešal le po delu poti, ki vodi h gradu od domačije in kmetije Vinka Ficka. Na kmetiji je dela več kot dovolj, a kljub temu najdejo čas za vsakogar, ki hoče kaj več vedeti o Atilovem gradu. Zelo sem hvaležen Vinku, ki mi je šel osebno pokazat okrog 10 metrov visoko in 35 metrov široko kopo, imenovano Atilov grad. On, ki je sicer kmet in lovec, je kdove kolikokrat prehodil to razdaljo, je hodil vzravnano; jaz, ki sem bil »novinec« in brez kondicije, pa sem se pošteno zasopihal. Če je bil Atilov grad le tako velik, kot meri premer kope, je bil pravzaprav zelo majhen. Morda pa so to le še ostanki drugega poslopja – dvorca Kocjan, v njem pa so prebivali vitezi iz Murščaka, od katerih omenjajo zgodovinski viri Ulrika in Gundakerja, ki naj bi spremljala babenberskega vojvodo Leopolda pri križarskem pohodu v Sveto deželo. Je pa res, da vzpetino (kopo), na kateri naj bi stal grad (Atilov ali koga drugega), obdaja jarek, v katerega je dotekala voda. Pa ja ne tista, ki je (pri)vrhela iz zemlje v Atilovem času – termalna (vroča)?

O tem in drugem sva razglabljala z Vinkom, ko sva si ogledovala točko, na kateri so kažipoti proti grajskim vratom, grajski zakladnici... Obema pa je tudi godilo, ko sva se usedla na eno od klopi. Uživala sva v naravi. Tam sem tudi zvedel, da je kak hektar velik gozd, v katerem naj bi nekoč stal Atilov grad, pravzaprav last kmetije Ficko, katere predniki so bili doma v Prekmurju, v Spodnjem Kocjanu pa so se naselili 1927. leta, ko so prevzeli prezadolženo kmetijo prejšnjih lastnikov. Fickovi so po svoje ponosni, da imajo grajsko posest, in podpirajo prizadevanja kapelskega turističnega društva. Ko bi bilo pri hiši več delovnih moči, bi svojo kmetijo tudi vključili v turizem. Ni še prepozno in tudi »vžgalo« bi, tudi zato, ker je gospodar malo nagajive in duhovite narave. Razkril mi je, da na območje Atilovega gradu ne prihajajo le turisti, ampak tudi pari, in da je, glede na to, da ob čiščenju gozda naletijo na ducate kondomov, mogoče logično sklepati, da se gredo v gozdčku in okrog njega igrice očka – mamica.

»Pa to je naravno. In v naravi!« je pravilno sklepal Vinko.

Besedilo in foto: ŠTEFAN L. SOBOČAN

Maturanti so v kavarno hotela Diana vstopali s svečami v rokah. Zares lep prizor, ki ni nikogar pustil ravnodušnega. Pozneje so sveče zamenjali s šopki.

Dianina kavarna, ena od sobot zvečer. Posebej razburjeni so starši, učenci in učitelji 4. d- in 4. e-oddelka Srednje ekonomske, trgovske in upravno-administrativne šole iz Murske Sobote.

Začenja se

MATURANTSKI PLES

Povabljeni gosti so dobro napolnili kavarno in program se je kmalu začel. Po prihodu maturantov na osrednji del prostora in uvodnem govoru predstavnice hotela Diana, ravnatelja SETUAŠ-a, profesorja Štefana Harkaia, in predstavnice dijakov, Mateje Fujs, so maturanti zaplesali. Ob spremljavi posnete glasbe so nekateri bolj, drugi manj večje pokazali svoje znanje v številnih plesih. Z dunajskim valčkom je ples začel prof. Harkai z ženo, katerima so sledili maturanti. Z budnim očesom in mikrofonom v roki je plesni učitelj Saša Županek skrbel, da je vse potekalo kot mora. Pozneje so na sceno stopili člani ansambla Magnet in goste zabavali do jutranjih ur.

Nekaj maturantov je rutinirano odplesalo vse plese, kot da bi bili profesionalci. Spet drugi so se znašli v nerodnem položaju, še posebno, če so plesali v drugo stran kot drugi, ali pa kakšen preveč kompliciran ples izpustili. Toda to je sestavni del maturantskega plesa in kmalu bo le še lep spomin.

Opazili smo, da je vodstvo šole pri organizaciji maturantskih plesov veliko bolj strogo kot drugih srednjih šol v Pomurju.

Nedvomno pa imajo današnji maturanti pri organizaciji precej boljše možnosti, kot so jih imele starejše generacije. Čeprav je kavarna nekoliko nerodno načrtovana, saj se izza posameznih miz ne vidi nastopajočih na odru in plesišču, to danes ne pride toliko do izraza.

Romantičnih prizorov ni manjkalo niti takih z vročimi poljubi ne. Solz na obrazih maturantov nisem opazil, več jih bo na valeti, končni srednješolski zabavi. Naslednje šolsko leto bo že študijsko. Dobrodošli, prihodnji študentje! Zahtevne fakultete vas že pričakujejo, nikar pa ne pozabite na Bujto repo, gibanico in Lampiončke!

Gostitelj je namreč postavil večje platno, prek katerega so gosti spremljali dogajanje.

To pomeni, da je bila navzoča tudi ekipa snemalcev. Pohvalo si zasluži Diana, saj je poskrbela za novo točilno mizo in novo sobo, ki se koristno

Od nekdanjega Atilovega gradu je ostala le deset metrov visoka in 35 metrov široka kopa, okrog katere je kanal, v katerega je pritekala voda. Tam naj bi izvirala tudi termalna voda. Gozdiček je sicer vzdrževan, ima nekaj klopi in tu in tam naletiš na uporabljene kondome. Atila jih pri druženju z Alenko seveda ni uporabljal.

Maturanti 4. d:

Petra Dajč, Marjetka Forjan, Simona Forjanič, Andrejka Gabor, Erik Gruškovnjak, Željka Gumilar, Karmen Hari, Jasna Horvat, Mateja Hren, Sandra Kajdič, Jasmina Kepe, Andreja Kocet, Dejan Kolmanko, Denis Lang, Mateja Lulik, Mitja Majcenič - Tuna, Simona Petek, Tanja Rožman, Simona Sedonja, Anita Vegič, Sebastijan Viher, Kristian Vrečič, Aleš Zadravec in Danijela Žalik.

Razrednik: prof. Janez Glažar.

Maturanti 4. e:

Tanja Babič, Rok Babošek, Leon Baligač, Sebastijan Fartelj, Sonja Ferenčak, Tadeja in Vojko Flegar, Sonja Ftičar, Mateja Fujs, Martina Golič, Tanja Gomboc, Zdenka Horvat, Nataša Kavar, Monika Kosi, Simona Kotnik, Zlatko in Zoran Kranjec, Mario Malačič, Simona in Sonja Miholič, Dejan Pavel, Darko Perš, Simon Ratnik, Aleksandra Rengeo, Breda Sinic, Borut Sraka, Uroš Ščavničar, Jasmina Škaper in Bojan Šušlek.

Razrednik: prof. Verica Jaušovec.

uporablja za dobitke. Cene so res zasoljene, toda na taki prireditvi nihče ne varčuje.

Hkrati pa se imajo kam zateči gostje z vstopnico brez večerje, torej brez sedeža za mizo. Žal pa SETUAŠ maturantom takih vabil ni dal na razpolago. Maturantski plesi so se v Diani kar usidrali, saj so včasih nekatere šole organizirale plesse tudi drugje.

Izkušnje so opazne pri delu osebja, saj kljub neprespanim nočem (plesi so vsak konec tedna tudi po dvakrat) kakovostno opravi svoje delo.

ACI

Moje izbranke: obe maturantki 4. d, Petra in Anita (v belem), okrašeni s prijateljicami iz Rogašovec, Svetega Jurija in Turnišča (večinoma v črnem).

Plesalca Mateja in Kristian med dvema slikama napete četvorke. Plesala sta zavidljivo dobro.

Dijaki tretjih letnikov so poskrbeli za srečke in dobitke. Izredno razpoloženi: Jasmina, Urška, Matjaž in Nataša.

Če gre lahko kaj narobe, bo narobe tudi šlo," pravi osnovni Murphyjev zakon in to drži kot pribito, le da tega tistega januarskega jutra, ko sem se z odbojkarji soboškega Pomgrada odpravljal v Latvijo na povratno tekmo osmine finala evropske odbojkarske zveze, še nisem vedel. 14-članska delegacija (deset odbojkarjev, trener, maser, predstavnik kluba in moja malenkost) je tako tisti "usodni" torek odrinila s soboške avtobusne postaje še pred sončnim vzhodom. Glede na to, da popotnik praktično vsakokrat porabi več časa, da kam pride, kot da se od tam vrne, bi morali biti okrog devetih na Brniku, čez dobro uro bi odleteli proti Zürichu, kjer bi pristali po dobrih 40 minutah leta, in šele opoldne bi znova vzleteli proti latvijski prestolnici Rigi. Po lokalnem času bi bili v Rigi okrog 15.30, glede na časovno razliko je to po našem času uro prej. Toda ...

Piše: Gorazd Gider

Saj ni res, toda tu je dokaz, da Murphyjevi zakoni veljajo!

Kako so soboški odbojkarji

Resda smo vzleteli z Brnika takrat in tako, kot je bilo načrtovano, po 40 minutah leta pa nas je pilot letala obvestil, da zaradi megle na letališču v Zürichu ne moremo pristati, ker Adriin airbus, s katerim smo leteli, nima ustreznih navigacijskih naprav za pristajanje v megli. Ne vem sicer, zakaj smo zato dve debeli uri krožili nad letališčem (logično, da smo zamudili letalo proti Latviji), nato so nas napotili v Basel, kjer smo pristali na manjšem letališču, od tam pa so nas po dobri uri vožnje z avtobusom prepeljali v Zürich. Vse lepo in prav, spotoma smo tako doživeli še košček Švice, v Zürichu pa so se začele nove težave. Stvari so se takrat začele nagibati od slabega k slabšem. Vsaka rešitev je ustvarjala nove probleme. Naša zveza z Rigo prek Helsinkov na Finskem je bila kar naenkrat odpovedana, edina možna povezava z latvijsko prestolnico tistega torka je bil polet prek švedskega Stockholma. Šele pozno popoldne smo vzleteli proti Stockholmu in po slabih dveh urah pristali na Švedskem. In to kako pristali! Gledal sem skozi okno, ko se je letalo ravno v trenutku, ko so se kolesa dotaknila tal, začelo tresti in imel sem občutek, kot da se vozim po makadamu. Zatem zavoj in kar naenkrat o asfaltirani pristajalni stezi ni bilo več ne duha ne sluha. Bili smo na travnati površini. Obvestilo pilota: "Glede na to, da smo imeli težave pri pristajanju, bomo počakali mehanike, da ugotovijo okvaro, počakali bomo gasilce in seveda ostali v letalu. Prosim za razumevanje." Ostali smo v letalu! Okrog nas pa mehaniki in gasilci, če letalo morebiti zagori? Še danes mi ni jasno, zakaj nas niso spustili iz letala. Po uri mučnega sedenja v letalu in nemirnih pogledov skozi okno so mehaniki ugotovili, da letalu je pri pristanku blokiralo desno kolo, in s traktorji so nas kasneje "prišlepali" do letališkega hangarja. Izstopimo in čez 10 minut imamo let za Rigo. Hvala bogu, vsaj tega ne bomo zamudili. Po letališču dirjamo kot nori, letalo nas čaka - toda (pa to ni res) na letalu je prostora samo za 12 ljudi, nas pa je bilo 14! "Dva bosta prenočila na Švedskem in se šele jutri podala v Latvijo!" In glede na to, da so imeli odbojkarji naslednji dan pomembno tekmo, ostaneva na Švedskem pač Jože Horvat, predstavnik kluba, in spodaj podpisani. Drugi odletijo. In šele takrat naju obvestijo, da je ostala z nama v Stockholmu tudi vsa njihova prtljaga, češ natovarjanje bi pomenilo dodatnih 20 minut zamude, pa so raje odleteli. Tu nastane nov problem. Niti midva namreč nisva mogla do svojih kovčkov, da bi lahko normalno prenočila. Dobila sva le t. i. "toilet package", nujni toaletni pribor za čez noč, prespala pa so v najbližjem hotelu, seveda na stroške švicarskega letalskega prevoznika Swissaira. Ubogi odbojkarji so v Rigi pristali pozno ponoči in še to z božjo pomočjo, saj so jih na letalu obvestili, da so ravno pred nekaj trenutki letališče zaprli za ves promet in da bodo pristali v MOSKVI. Pa to ni res! Po posredovanju latvijskega menedžerja so na koncu vendarle naredili izjemo in letalo z odbojkarji Pomgrada je bilo zadnje, ki je tisto noč pristalo v Rigi. Naslednji dan potujeva v Rigo midva z Jožetom. Najprej na letališču nihče ne ve za našo prtljago (16 kosov je kar naenkrat izginilo), zatem pa nama simpatično žensko osebje na letališču še pove, da nimava rezervacij na letalu proti Latviji in da bova lahko poletela samo, če letalo ne bo v celoti zasedeno. Čakava in po številnih posredovanjih Švedi končno najdejo prtljago pa tudi prostor na letalu za naju se je našel. V Rigo prideva tako okrog poldneva v sredo (drugi dan), tekma je čez dobrih 6 ur, zvečer ob 18.30! Menedžer latvijskih odbojkarjev Raimonds Vilde, sicer tudi igralec odbojkarskega kluba VSC Riga, proti kateremu so igrali Sobočani, drvi z nama v telovadnico na krajši aklimatizacijski trening. Spotoma naju obvesti, da so omejitve na sodobni tripasovnici, po kateri drvimo s 110km/h, SAMO 70km/h; mimogrede še

izvem, da župa po rusko pomeni tisto stvar, na kateri sedimo - vsaka primerjava oz. slučajnost s slovensko besedo župan je zgolj naključna. Zvečer torej tekma in upali smo, da po vsem, kar nam je šlo narobe, zdaj vsaj zmagamo. V začetku je odbojkarjem Pomgrada res dobro kazalo, toda na koncu je bilo vseeno, če smo dobivali ali izgubljali, po dobri uri igre so nas "pohrustali" s 3 : 0, po novem točkovnem sistemu so se nizi končali s 23, 14 in 24. Pa še to: tekma se je začela s 15-minutno zamudo, saj sta sodnika obtičala v prometnem zamašku. Po tekmi je sledil počitek in mirna pot domov. Vsaj mislili smo tako - toda nobena stvar ni tako enostavna, kot je sprva videti. Najprej so nas na letališču v Rigi napotili v improvizirano čakalnico (berit: pokrit šotor, ogrevan z električnimi pečicami, ki pihajo tople zrak) in zaradi slabega vremena nad Evropo smo na letališču čakali dobre tri ure. Letališče naj bi nam olajšalo čakanje in nam v tolažbo ponudilo pijačo, prigrizek in še kaj, toda ko se nas je za ta edini svetli četrtkov dogodek prijavi kar 14, so nam prostor, kjer naj bi nam postregli z dobrotami, pred nosom (pravkar) zaprli. Čakali smo dalje in seveda že vnaprej vedeli, da bomo na letalo Zurich-Ljubljana spet zamudili, zato so nas velikodušno obvestili tudi o tem, da bomo tokrat prespali v Švici. Toda, tako ne bo šlo! Odbojkarji Pomgrada so imeli že čez dva dni novo tekmo državnega prvenstva v Ljubljani in to bi bržčas pomenilo, da se v Prekmurje pred soboto sploh ne bi vrnili. Ko smo končno iz Rige odleteli v Zürich, smo v Švici pristali dve uri po uradnem odhodu našega letala proti Brniku. Se nam zdaj sploh lahko zgodi še kaj? Takrat pa se je na letališču pojavil človek, ki je govoril slovensko, slovenski kontrolor letenja, ki je vedel za naše tridnevne pripetljaje, in nam je priskrbel letalo, ki je pred vzletom čakalo samo še na nas. Toda zdaj smo bili že izkušeni: kaj pa prtljaga? Te seveda ni bilo in šele po posredovanju pilota Adriinega letala so jo našli in natovorili, kar je trajalo dodatne pol ure. Zvečer okrog 22.00 smo končno pristali na Brniku, v Prekmurje pa smo izčrpani prispeli v zgodnjih jutranjih urah.

Res nepazabno doživetje, bogatejši smo za številne dragocene izkušnje, ki jih piše življenje, in če tega sam ne bi videl in doživel, temu članku kljub prebranemu ne bi verjel. Res je bilo tako in razburljivo potovanje je povzel eden od odbojkarjev z besedami: "Majstore, tega v življenju še nisem doživel." Sam pa sem dodal: "In verjetno tudi nikoli več ne boš!"

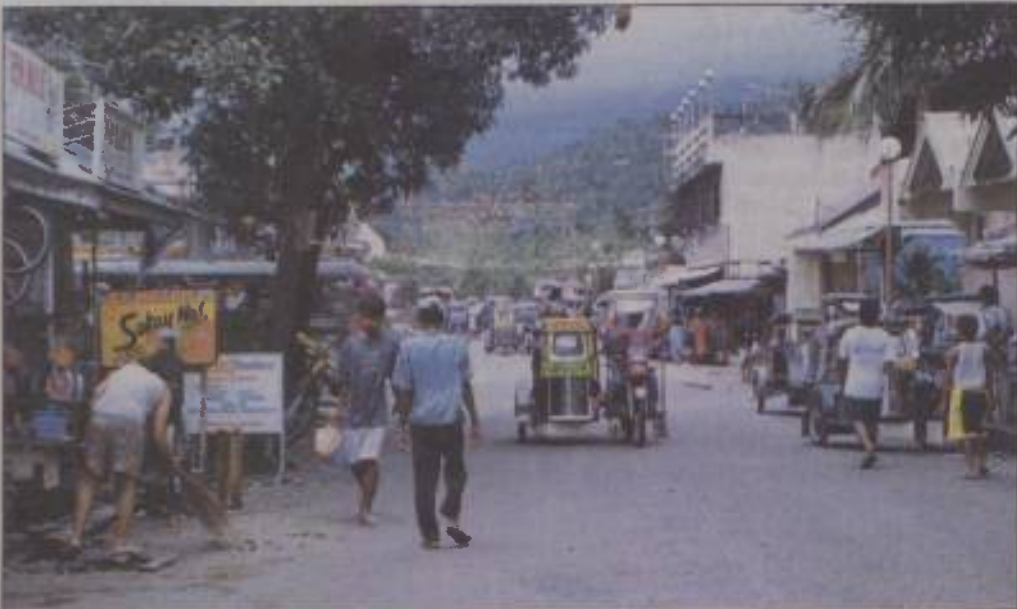
Anka Pirš je študentka sociologije na ljubljanski FDV, že dalj časa pa sodeluje v Tedniku TV Slovenija predvsem s temami, v katerih se približa ljudem, ki so stopili čez rob, se znašli v brezizhodnih življenjskih stiskah in z njimi išče izhode. Je Kamničanka, ki pa jo zaradi mamine povezanosti s svetom ob Muri pot večkrat pripelje v naše kraje. Neskončno rada potuje in eno teh potepanj jo je združilo s Tonijem Lucignanom iz Neaplja, ki je navdušen fotoreporter, in reportaža s Filipinov je njuno skupno delo. Vse, kar je ona opazila in zabeležila, je fant dokumentiral s fotografijo (Anka v družbi z domačinom).

Veliko prebivalcev se preživlja z ribolovom. Do nedavnega so ribiči pogosto »na črno« lovili z dinamitom in ciankalijem in tako pomorili na kilometre morskega dna, ki je sicer znano po svoji bogati in barviti razgibanosti, tako da je škoda neprecenljiva. Ribiči odhajajo na morje ob treh zjutraj in se z ulovom vračajo okoli desetih dopoldne. Sonce pa takrat navadno pripeka že tako močno, da morajo nositi varovalne maske. Na začetku sem mislila, da so to morski pirati, saj so videti kot stereotipni vlomilci, kajne?

Otroci si sami izdelujejo igrače iz bambusa. V tem so postali takšni strokovnjaki, da sem jih lahko ure in ure očarana opazovala. Fantje so izkušeno prepoznali, kateri bambus je dovolj votel. Potem so zavihteli velik nož in oblikovali in dodelali igračo. Tukaj živijo otroci z naravo in se iz nje učijo. Košček lesa lahko preoblikujejo v desetine koristnih igrač in s tem sprostijo svojo fantazijo. Mestni in nižinski ljudje so na to že pozabili. Kupujejo le serijsko izdelane igrače.

To je pogled na tipično filipinsko pristaniško mestece. Ko sva želela zapustiti otočje Mindora ter spoznati Palawan, sva se prvič srečala s problemi voznih redov. Na odhod velike ladje sva čakala štiri dni, kajti vsak dan se je urnik spremenil zaradi takšnih ali drugačnih razlogov. Naveličana čakanja sva se priključila ribiški odpravi, ki je odhajala v najino smer. Naivno sva verjela, da bomo na cilj prišli v nekaj urah, kot so nama obljubljali. Predstavljala sva si prijetno potovanje z domačini. Sonce, morje, rahel veter ... po šestih urah uživanja smo zapluli v popolnoma odprto razburkano morje. Sredi noči smo premagovali meter in pol visoke valove ter svetili z majhno potapljaško lučko, da ne bi nasledili na koralne grebene. Bambus je pokal in škripal, voda pa nas je zativala, kot da ne bi pluli po morju, ampak v njem. Ljubkost filipinskih ladij sem po tem 16-urnem pripetljaju opazovala le še s kopnega ali pri res sončnem vremenu.

RIŽEVI REZANCI ZA

Kaj je lahko lepšega kot sredi meglenega januarja s prijateljem Tonijem odleteti v tropsko deželo? Odločitev je padla popolnoma spontano, brez kakršnih koli filozofskih ali političnih razmišljanj. Preprosto potrebna sva bila morja, sonca, potapljanja, drugačnosti ... torej zakaj ne na Filipine.

Potapljanje je bilo za naju nekaj najlepšega. Na Filipinih je znana tudi levja riba (lion fish). Je preprosto čudovita. Seveda sem jo hotela občudovati kar najbolj od blizu. Potapljaška vodnica Anna je panično priplavala do mene in me močno odrinila. Ko ta prijetna ribica namreč začuti v svoji bližini nevarnost (človek v potapljaški opremi nanjo prav gotovo ne deluje nedolžno), izbrizga strup, ki na človeka deluje tako, da mu v pol ure stisne pljuča. Moram priznati, da si poslej nisem več želela od blizu opazovati obraza male levje ribice.

Povprečna filipinska družina šteje šest otrok. Ne pomaga prizadevanje vlade, da bi rast prebivalstva oklestila ali znižala. Tudi tu veje tipično azijsko prepričanje. Na eni strani so otroci božje darilo, po drugi strani pa več otrok zagotavlja staršem lepšo starost. Jasno je namreč, da morajo otroci skrbeti za svoje starše na stara leta. Družina je ena najpomembnejših vrednot.

V mestih se boj za preživetje še zaostri. Povprečni Filipinec zasluži dnevno štiri dolarje. Mesečne plače se seveda razlikujejo po slojih; osebje hotelov in restavracij dobi 40, učitelji 100, uradniki in policisti 120, inženirji okoli 200 dolarjev mesečno. Izračunali pa so, da potrebuje mesečno družina v Manili za osnovne življenjske potrebe vsaj 280 dolarjev.

Filipinci so znani po svoji gostoljubnosti in prijaznem sprejemanju tujcev. V začetku turističnega razcveta države (v 70. letih) je prihajalo na otočje veliko pedofilov. Ljudje iz bogatih držav so izkoriščali ekonomsko pomanjkanje dežele. Za nekaj dolarjev so kupovali otroke ter jih spolno zlorabljali. Organizacija Konec otroški prostituciji v azijskem turizmu deluje že nekaj let in je ostro nastopila proti takšnim zlorabam. Začenjala je osveščati ljudi ter sprožila vrsto aretacij moških, ki so spolno zlorabljali (ali nagovarjali) otroke. V času mojega obiska so po 23 letih prvič odredili smrtno kazen. Šlo je za očeta, ki je več let spolno zlorabljal svojo 11-letno hčer. Sodeč po polemikah v časopisih se je večina ljudi s takšno obsodbo strinjala.

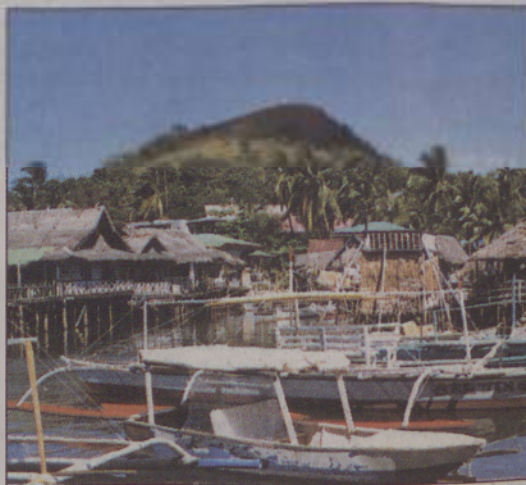

Šolski sistem je zasnovan na podlagi ameriškega. Osnovna šola traja šest let, nato je srednja šola, tretja stopnja pa je višja in visoka izobrazba. Večina mladih konča prvi dve šoli, čeprav je velika razlika med prebivalci podeželja in mest. Otroci se učijo v domačem jeziku tagalog, vsi pa se učijo tudi angleščino.

Med več kot 7000 filipinskimi otoki je veliko tako majhnih, da jih ne boste zasledili na nobenem zemljevidu. Da pa so idilično lepi, si lahko predstavljate že po tej fotografiji.

Lepota je resda relativen pojem, kot radi rečemo, a priznajte, da tale možakar »ima nekaj v sebi«. Najbrž se tega tudi sam vsaj malce zaveda, kajti prav nič ni imel proti, ko ga je Toni prosil, ali ga lahko fotografira.

DOLGO ŽIVLJENJE

Vedela sva že, da je to dežela, sestavljena iz 7107 otokov, od katerih je samo 500 večjih od enega kvadratnega kilometra, več kot 2000 kočkov zemlje sredi morja pa niti nima svojega imena. Raj na zemlji! Vožnja z letalom traja 16 ur, saj te vendar odpeljejo na popolnoma drug konec sveta; tja nekam blizu Indonezije. Že časovna razlika je osem ur.

Občutek, ko stopim iz hlajenih prostorov letališke stavbe v Manili in me objame tropska sopara, je meni nekaj najljubšega. Vsi puloverji, ki se med potjo nabirajo okoli pasu, kar sami odfrtijo prav na dno nahrbtnika. Takrat vem, da sem stopila v popolnoma drugačen svet, ki ga moram šele odkrivati, in to brez evropske obremenjenosti.

Hitro sva odkrila, da sva relativno bogata, saj dobiš za ameriški dolar 40 pesovov, kot se imenuje filipinski denar. Začetek je bil že dober! Vožnja s taksijem do prve avtobusne postaje je stala 20 pesovov (čeprav je jasno, da so tudi tu letališki taksiji zelo precejšeni). Želela sva čim prej zapustiti 10-milijonsko glavno mesto Manilo. Azijska glavna mesta name vedno delujejo nekoliko klavstrofobično. Na ulicah se valijo množice ljudi, med njimi ogromno beračev in reke avtomobilov. Širijo se vonjave sveže in gnile hrane, kanalizacije ter izpušnih plinov. Sopara pa je tista težka, ki nekako jemlje željo po živahnih ogledih.

Tako sva veselo ujela prvi avtobus, ki je peljal na obalo.

Pristaniško mesto Batangas naju je naravnost očaralo. Hiše na količkih so zgrajene iz bambusa in trsa. V glavnem so dvignjene, in to zato, da se imajo domače živali pred močnim soncem kam skriti. Vse je oblačeno z močnim tropskim zelenjem in visokimi palmami. Filipini so znani po tem, da imajo več kot 900 različnih vrst orhidej. Toliko različnih barv in vonjev je prava paša za dušo. Dragocene sadike, skupaj z bambusom, na veliko izvažajo v Ameriko in celinsko Azijo.

Na splošno je mogoče hitro opaziti, da Filipinci pridelujejo predvsem za izvoz. Ananas, arašide, kokos in banane je bilo na domačih trgih skoraj nemogoče izslediti, pa vendar je to dežela, ki velik del sveta oskrbuje prav s temi tropskimi sadeži. Tako je prvo upanje na ogromne sadne pojedine splavalo po vodi. Kot vegetarijanca pa sva k sreči hitro spoznala, da je na Filipinih mogoče dobiti zelo okusno zelenjavo.

V bistvu pa je to popolnoma »mesna dežela«. Ljudje pojedjo vse od psov, ovc, mačk, kokoši, koz, prašičev, konj, bikov ... V vodniku po Filipinih sem zasledila, da domačini preprosto nimajo ne časa in ne denarja za vzgojo domačih ljubljencev. Tu in tam se le najde kakšna družina, ki za zabavo vzgaja majhne kuščarje. No, takšne družine midva nisva srečala, domačini pa so mi razložili, da imajo psi zelo dober okus in ob mojem zmr-

bivalci, ki so prihajali na otoke z ladjami, torej Indonezijci, Japonci, Španci, Američani in Malezijci. Skupaj predstavljajo neverjetno mešanico različnih obrazov, barv kože (ki se razpenja od temno rjave, rumenkaste do bele), načinov obnašanja in govorenja. Otočje so si prisvojili za svojo matično deželo ter potisnili prvotne prebivalce v gore (ljudje s hribov). Kulturno manjšino predstavlja šest milijonov ljudi, med katere se šteje tudi štiri milijone muslimanov.

Samo dva milijona je še ostalo ljudi, ki živijo v plemenskih skupnostih, odmrtni visoko v gore. Statistika je prešela, da je le še 60 etničnih skupin, torej tistih prvih prebivalcev teh zelenih otokov.

Seveda so naju najbolj zanimali prav te skupine. Večina domačinov, ki sva jih srečala, tega nikakor ni mogla razumeti. Ideal povprečnega Filipinca je namreč, biti čim bolj podoben Američanu. Zakaj torej opazovati »divjake«, ki ne poznajo svetleče tehnike in košarkaških igrišč?

Poiskati naselbine, skrite v gostih gozdovih, pa ni bil ravno preprost posel. Ceste so bile namreč napol odplavljene in razrite od vsakodnevnega dežja. Lokalni avtobusi niso vozili, skupinski taksiji v hribe ne morejo, najina orientacija v tuji deželi pa seveda tudi ni bila najboljša in ni dovoljevala pešačenja v neznanne predele. Po nekaj neus-

tjana? Vendar je bil potem, ko je zvedel, da je Toni iz Italije in da živi blizu Vatikana, jaz pa »blizu« Medžugorja, led popolnoma prebit. Ob pivu smo razpredali široke debate o papežu, krščanstvu v Aziji ter zatiranju manjšin na Filipinih. Zanimivo je bilo izvedeti, da so pri njih po več kot 500 letih trdnega krščanstva šele leta 1965 prenehali brati maše v latinščini in se je duhovnik celo smel obrniti k svojim vernikom, ko jim je v cerkvi brač pridige. Celotna njihova religija je bila tako rekoč zgrajena na prijetni melodiji pridigarjevega glasu, saj je le malo domačinov govorilo latinščino.

Vsekakor nama je bil oče June v veliko pomoč. Poiskal nama je vodnika in posodil svoj avto, da sva se lahko odpravila spoznavat Mangyane. Ko smo po nekaj urah vožnje v osrčje tropskega gozda končno našli vasico, je bila za nami šele polovica dela. Plenie Mangyanov ni preveč navdušeno nad obiskovalci. Iz obalnih področij so bili izrinjeni visoko v gore, kjer so morali popolnoma spremeniti svoj način življenja. Tudi misijonar, oče Leone, ki živi med njimi že več let, si je moral pustiti dolge lase, obleči kratke hlače ter si nakriti roke z zapestnicami, da je lahko ostal v skupini.

Dovoljenje, da ostaneva pri njih, je moral dati najstarejši mož v vasi, ki ima v skupnosti tudi največ besede. Po nekajminutnem ogledovanju in

Življenje v plemenu Mangyane je težko, a vendarle lepo. Pravi staroselci so, obdelujejo zemljo na najbolj primitiven način, spoštujejo jo in prepričani so, da bi z različnimi modernimi stroji uničili duha, ki je v njej. Moški in ženske si dela ne delijo, vsi opravljajo vse, kar je potrebno. Spoštujejo drug drugega, imajo se radi in v ljubezni in spoštovanju do vsega in vsakogar vzgajajo tudi otroke.

stvo Mahal Makakkao; od njega vsi prihajamo in k njemu se vračamo. Bolezen in smrt predstavljata veliko kazen. Omili jo lahko »zdravilec«, ki poleg zelišč pozna tudi čarobne besede živali in gozda. Njihov način življenja jih v celoti zadovoljuje. To je izročilo in tradicija.

Filipinska vlada si želi močnejše gospodarstvo in več kmetijskih pridelkov. Z ročno obdelavo polj in nasadov palm je to nemogoče, zato se začnejo množično izobraževanje, vpeto med krščansko moralno in ameriško tehnologijo. Mangyani pa so vajeni delati z doma izdelanim orodjem, ki ima po njihovem prepričanju dušo. Tako vedno tudi iščejo prostore in načine dela, da ostanejo, kalikor se najbolj da, v stiku z naravo.

Nekaj dni kasneje sva obiskala majhno mangyansko naselbino nižje ob obali. Tam je bila slika drugačna: nič več tako romantično čista. Moški

s predsednikom Manuelom Roxasom na čelu.

Najprej so na otoke prišli Indonezijci, ki so pripeljali bron in ustvarili velike terase riža. Veselo so poslovali z Indijci in Kitajci, tako da so bila pristaniška mesta precej bogata. To je prepričalo Portugalce, ki so pripluli mimo v 15. stoletju, da se to deželo splača osvojiti. Upali so seveda tudi na zlato, ki pa ga nikoli niso našli. Tako so v imenu španskega kralja Filipa II. zasadili krščanski križ ter otočje poimenovali Filipini (Philipinos). Začeli so graditi cerkve in oznanjati krščanstvo. Otočani so jih sprejeli precej mirno, vseh jim ni bilo pripravili so nekaj bitk, pa vendar ... Hitro so postali krščansko ljudstvo, veliko se jih je odpravilo študirat v Španijo. Tako so dobili tudi svojega velikega heroja dr. Joseja Rizala. Bil je zdravnik, filozof, pisatelj, pesnik ter nazadnje, a ne najmanj po-

V zadnjem obdobju pa je vladal vsem znani Ferdinand Marcos s svojo ženo Imeldo. Knjižni viri pravijo, da je našel državo v neredu in korupciji. Da je temu naredil konec, je enostavno moral vladati z železno roko. Domačini pa pravijo, da tudi za časa njegove vlade to ni bila ravno lepo in pravno urejena država. Vsekakor so bili časopisi še v času mojega obiska polni zgodb in afer o poslih gospoda Marcosa.

Naju politika ni prav zelo zanimala. Raje sva opazovala otočje in morje. Filipini so razdeljeni na štiri velike skupine otokov: največji del je otočje Luzona, kjer je tudi glavno mesto, potem pa so še Mindanao, Visayas ter »neokrnjeno rajsko« otočje Palawana. Nenavaden občutek je, da lahko prideš z enega konca države na drugega samo s čolnom.

Ljudje govorijo skupen jezik tagalog. Poleg Anglije in Ame-

in ženske so samo posedali v svojih kočah, žvečili tobak in pili 80-odstotni džin. Kot bi životarili. Čez tradicionalne obleke so bili prekriti z vojaškimi jopiči, lase so imeli zvite pod kapami »šilti«. Njih se je »napredek« že močno dotaknil. V takšnih trenutkih je težko biti ponosen na to, da si belec.

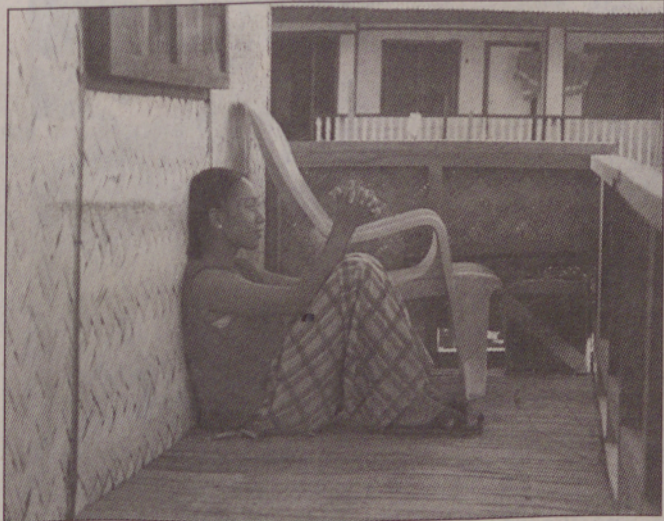
Odnos, ki ga imajo Filipinci do svojih plemen, pa ni prav nič drugačen, kot je bil odnos Špancev in Američanov do njih samih. Zanimivo, kako se iz zgodovine niso veliko naučili ali pa kako hitro lahko moč pokvari človeka. 4. julija 1946 so bili Filipini prvič razglašeni za neodvisno državo

membno, njihov heroj. Iz Filipinov je želel narediti neodvisno državo - štiri dni po vrnitvi v domovino so ga za štiri leta zaprli, potem pa usmrtili. Toliko o upornem obdobju in upornem duhu Filipincev.

Leta 1896 so prišli Američani. V vojni s Španci so jim domačini priskočili na pomoč ter tako postali ameriška kolonija. V drugi svetovni vojni so se zamenjali z Japonci, ki so imeli prav na Filipinih znana oporišča. (Potopljene japonske bojne ladje iz tega obdobja so sedaj pravcati raj za potapljače. Obrasle so jih korale, naselile ribe in prelepo jih je pogledati tudi znotraj)

rike so Filipini dežela, kjer je angleščina najbolj razširjen jezik. Televizija, radio, časopisi in reklamni napisi so večinoma v tem jeziku. Bolj ko sva spoznavala ljudi in okolico, jasneje sva občutila amerikanizacijo, ki je prodrla v otoško kulturo. Včasih je bilo prav šokantno videti velike in bleščeče stavbe restavracij s hitro pripravljeno hrano ob preprostih barakah, kjer živijo domačini. Karaoke, ki so trenutno največji hit, so bile večinoma ameriškega izvora. Res je osupljivo: v vsakem lokalni ali restavraciji imajo televizor in mikrofoni, ljudje si izberejo pesem, ki jo zavrtijo na videokaseti, in pojejo.

Joli je delala v hotelu, kjer sva nekaj dni prenočevala. Bila je vedno nekoliko žalostna, in ko sem jo povprašala, zakaj, mi je povedala, da vsak dan moli, da bi prišel po njo bel mož, ki bi jo imel rad in bi jo odpeljal s seboj. Kam? Kamorkoli, zagotovo je povsod lepše življenje, mi je zaupala. Ko mi je pripovedovala, koliko zasluži in kaj vse mora za ta denar delati, sem razumela njeno željo. Rada sem ji obljubila, da bom tudi jaz molila zanj.

dovanju pripomnili, če že imamo mi Evropejci tako zelo radi živali, zakaj ne gojimo v svojih dnevnikih sobah tudi krav. Saj pravim, kako lepo je spoznavati različne kulture ...

Ljudje na Filipinih pa so, kot v vsaki državi, poglavje zase. Po otokih je raztresenih kar 70 milijonov prebivalcev (tudi tukaj se srečujejo s hitro rastjo natalitete, saj se število ljudi letno poveča kar za 2,3 %). Spoznala sva, da se Filipinci ločijo na dve skupini, kot sami pravijo na »ljudi iz nižin« in »ljudi s hribov«. Mesta in zemljo ob morju naseljujejo ljudje nižin. To so tisti pre-

pelih poskusih raziskovanja sva v neki vasi poiskala vaškega župnika. Vedela sva, da filipinska vlada izvaja pokristjanjevanje in modernizacijo teh prvobitnih plemen. Edini, ki res vedo, kje in kako živijo Mangynaji, ki sva jih hotela spoznati, so misijonarji, s katerimi so povezani vaški župniki.

Tako sva srečala prvega res simpatičnega Filipinca - očeta Juna. Začetek našega poznanstva je bil sicer kar malce naporen. »Zakaj želite spoznati plemo? Za koga delata? Od kod sta? Koliko de-

posvetovanju so nama starešine dale težko pričakovano dovoljenje.

Preprostost, s katero živijo, in lesk njihovih oči sta naju naravnost osupnila. Naselbino sestavlja štirideset družin. Moški in ženske si ne delijo vlog, skupaj vzgajajo otroke, skupaj kuhajo, meljejo riž in delajo na polju. Poročajo se zelo mladi, pri štirinajstih ali petnajstih letih. Starši jim seveda svetujejo, vendar svoje volje ne vsiljujejo. Verjamejo v posebno moč narave. Vse ima svojega duha: reka, drevo, nebo, dež. Nad vsem pa je vsevedno božan-

Po enem mesecu sva se vrnila iz dežele, v kateri so prepričani, da si s svojimi domačimi dolgimi rezanci lahko prislužijo dolgo življenje. Nama je bilo najino potepanje po filipinskih otokih in potapljanje v njihovih čarobnih morskimi globinah in med potopljenimi ladjami nekako dovolj. Saj ne, da si ne bi želela dolgega življenja in ne da bi se nama tisti filipinski rezanci ne zdeli dobri, ampak bila sva srečna, ko sva pristala na s snegom zametenem brniškem letališču. In če povem čisto po pravici, bila sva tudi malce razočarana, ko sva spoznala, kako zelo so Filipinci »amerikanizirali« svojo sicer prelepo deželo: toliko ogromnih trgovin, tako velikih samopostrežnic in tako številnih restavracij s hitro pripravljeno hrano nisem videla niti na enoletnem potepanju po Ameriki. Bilo mi je nekako žal za tiste prijazne, nepokvarjene »ljudi s planin«, ki si tega prav zares ne zaslužijo. In sem premišljevala, kaj jim pomeni dolgo življenje in kakšen pomen imajo za njih njihovi simbolični dolgi rezanci ...

Čudna zgodba, ki se je morala dobro končati

Karmen je bila presenečena, vendar se je hitro zbrala.

Kratka razmišljanja niso nikoli odveč, o rožah pa sploh ne. Nasprotno, dobrodošla so. Poznal sem, recimo, finega gospoda, ki je veliko razmišljal o cvetju in je na koncu svojega plodnega življenja celo umrl - v rož'cah.

No, pa se poglobimo v eno takšnih globokoumnih razmišljanj: v glavnem so ljudje, ki nosijo rože, dobri ali pozitivno razmišljajo. Verjetno bo držala tista, da je zelo malo zlobnežev, ki bi kar tako, iz srca, podarjali rože. Če pa rože že podarjajo, imajo verjetno kaj za bregom.

Penova trojka ni podarjala rož. Ravno nasprotno. Hotela jih je dobiti. In to v Ljutomeru prav na dan žena ...

Šopka za mamo in taščo sta odšla v Krapje ...

Na dan žena brez rož po rože

Po opoldanskem mestnem vrvežu postane Ljutomer že zgodaj popoldne zaspano mesto. Še bolj kot Murska Sobota, recimo. In po tem zaspanem mestu sem se potikal z Irmo in Bojanom, da bi si izprosil, ukradel ali si izboril rože.

Midva z Bojanom bova to počela pri nežnem spolu, Irma pri moških, je bilo dogovorjeno že med vožnjo.

Najprej je šel v akcijo Bojan. »Dajte mi ta dva šopka!« je grozljivo zahteval. »Ne dam, to je za taščo in mamo!« se gospa ni dala. Bojan je ob takem odgovoru hitro popustil in zgodba je zaplula v mirne vode, gospa Terezija Cokan pa je lahko odšla s šopkoma domov v Krapje. Karmen Belak iz Banovec, ki je norice nabrala že en dan prej, pa se je z Bojanom nekaj časa »trgala«, potem pa mu je presenečena pustila, da ji je rože iztrgal iz rok. »Premirje« smo spili v lokalu na glavnem trgu, kjer je zaposlena.

Potem je Irma poskušala pri dveh gospodih. Pa ni dobila rož - pri nobenem. Eden od obeh, ki je imel dve roži, ji je celo obljubil, kot je pozneje povedala, da ji bo dal šopek drugič. Me pa res zanima, ali bo držal besedo ali pa je to povedal kar tako, samo da se je reši vsiljivke. Irmino akcijo sva z Bojanom opazovala s precejšnje oddaljenosti. Ker se je prijazno smejala - ni trgala cvetja iz rok, ampak je šopke prosila -, se tudi »napadena« moška nista mogla obnašati drugače.

Mislim, da se je ždaj zgodil najbolj grob del zgodbe: opazil sem dve punc - morda hodita v 6. ali 7. razred. Ena od njiju je nesla šopek. Zagnal sem se k njima in šopek brez besed iztrgal. To je bilo za njiju presenečenje, saj sta ostali brez besed. Mimo je prišel ljutomerski kulturni delavec Ratiznojnik. Tudi on je presenečeno gledal, kaj se dogaja, in šele ko me je prepoznal, si je mislil, da

Klub prijaznemu nasmešku je šel šopek k »ciljni« ženski.

Tokrat ne, morda kdaj drugič ...

Penova trojka je ostala v Ljutomeru brez cvetja. Končno si drugega tudi ni zaslužila. Z Bojanom nama ni preostalo drugega, kot da sva se ustavila ob Muri. Natrgala sva nekaj zvončkov in jih, ob 8. marcu, mednarodnem dnevu žensk, podarila ženskemu delu ekipe. Kulturno, mar ne? (Vsaj to, če že drugo ne).

Joseph R. Penkovsky, foto: JuŽa

Prizor nasilja iz Ljutomera.

ne gre za rop ali napad, ampak za nekaj, bogve kaj, drugega. Punci sem se opravičil in ji povedal, za kaj gre, vendar je bilo takrat presenečenje prehudo in zdelo se mi je, da opravičila ni sprejela. Upam, da se danes ne jezi več name.

Gospo Nado sem kar pri kiosku prosil, če mi proda nageljček, pa ni hotela, ker ga je dobila od sodelavca.

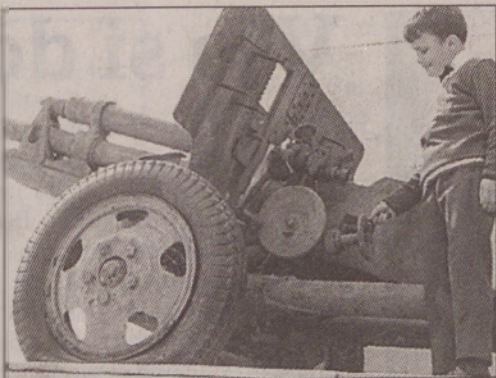
Penova trojka: obdarjenka in darovalca

No pomlad je seglij prišla, čiglij je se tak vó vidlo ka je nede. No pa kak sakše leto, je zaj prišla. Ati je pravo, ka de njemi tuj prišlo pomali, če do se naši prejnji še duže tak v noro formo štukali, pa interpejrali eden proti drugomu. V zagnjen časi so si Drnovšek pa brata Podobnik trnok dobri gratali. Što bi tou razmo. Še naš ati je samo zamajno z rokof. Janša je pa prevložo interpelacijo proti svojemu oči, ka je lakar gor prišo, ka da so ga delali, njega Janeza, ka je nej se v redi bilou. Ja, je pravo naš ati, se ne čudin, ka je na konci vó prišlo. Vište kakše velke nevoule majo v parlamenti. Najprle njin je eto dva kedna nazaj smrdelo. Mogoče šteromi fejest noge smrdijo? Što bi je znao? Ati je pravo, ka nika ne smrdi v parlamenti, da nijj - poslancof pa poslank nega notri. Ja po kon pa te smrdijo, san pito. Hja dete moje, po debeli pejnzej, najbolje. No zaj malo menje nazaj je pa te te gospod Hvalica strokovno gor prišo, ka nej samo ka smrdi, liki je cilou kak je on pravo nečloveško vroče. Ati si je šou v klejt po rdečko, pa da je nazaj prišo, si je enoga natočo pa pravo, od te strašne ize v našon parlamenti, ka je še bole je vroče nan, da te njuve modrije poslušamo.

Ja še malo pa de se zgodilo, ka do začali delati železnico da Madarske. 26 cugov na den de skouz Soboto vozilo, ta pa nazaj. Se lipou pa praf. Napredek je li napredek, ka nemo več tak zacugnjeni eti v našon Pomurju. Zacugnjeni? No pa smo tan. Od kec je beseda zacugnjeni - mogoče od toga ka se za cugon more bežati, če si kesen? Ja nan je zug že odpelo je pravo ati? Kama? V Evropo? Pa što je bil gori na ton cugi. Što, je pravo ati? Je tej naši ka so pri kopanjaj, nas rajo navadno so pa njali za ten cugon - no od tec zacugnjeni. Pa kak so te tej že v Evropi, mi pa nej, san pito? Kak? Po plačaj Vanek, tej že zaj 5 pa 6 pa 7 pa več gezero mark na mejsec služijo, pa skoro nika ne delajo. Ah,

ka mo se zatou sekejro. Vekša nevolja od toga evropskoga cuga je ge do tej cugi skouz vozili, če san bole točen je kak do f Soboti rejšili križanje z navadnof cestof. Vej do pa v Soboti zapornice nonštop zaprejte, san pravo.

No naš soboški župan pravi, ka če nedo napravili, kak se tomi pravi strokovno pravi izvennivojsko križanje železnice pa ceste na Cankarjevoj pa Lendavskoj ulici, ka mo Soboto branili. Uj, kak pa, san pijto atija. Neman pojma, je pravo ati. Mogoče mo kakše lublanske oblube na te cuge lučali, da do skouz Soboto šibali. Ali pa še ena možnost, letos mo prej praznovali 80 letnico priključitve Prekmurja k Jugoslaviji. No zaj skoro že deset lejt nazaj, jo je vrag zel - Jugoslavijo mislin, zatou ka so se ništerne njene nekdanje republike odcepile. No pa smo tan. Če do nas ovi v Lublani še dale za sumare meli se lejko odcepimo, pa ustanovimo neodvisno Prekmurje, ali pa se nazaj priklopimo k Madarskoj. Tak je najbolje straj zememo. Si mislin ja. Vaj če bi me zaj moja razredničarka vidla, kak san čeden.

Ah, ta politika. Idemo rajši na Evrovizijo, slovinci pa pošilamo nekšo žalostinko, štera se zove: "ŠE TISOČ LET". No glj telko, je naš ati pravo, de trpelo ka mij inouk eno čedno pesem ta pošlemo.

Tak naj bou zadosta, pomali začajte misliti na tou kak te bilice farbali, pa gor na ižo šli po šunko. Rajši vij farbajte bilice, kak ka bi drugji farbali vas.

Vanek, s.b., OŠ bakovci - MALI

Dejstvo je, da je slovenski šolski sistem kot posledica balkanskega glede teoretske podlage na zelo visoki ravni. Stara jugoslovanska šola je proizvajala veliko najrazličnejših strokovnjakov, pa čeprav je bil študij humanističnih (predvsem tistih analitičnih) ved omejen zgolj z literaturo, ki je spadala v »socialistično federativni« okvir (in ni »nasprotovala« sistemu).

Skozi novejšo zgodovino se fakultativne prakse glede izobraževalnih vzorcev kar naprej ponavljajo, kar je iz perspektive nekih osnovnih šablon razumljivo. Že vrsto let se v šolskem sistemu pojavlja prikrit problem

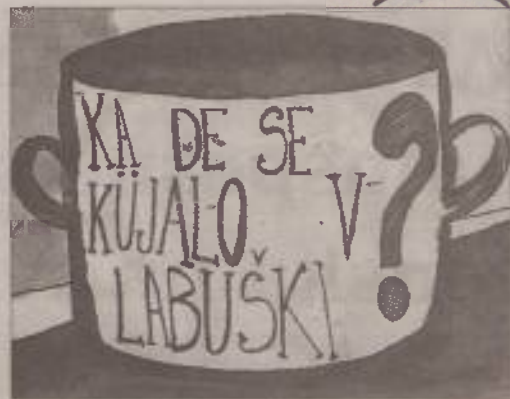
Odnos med teorijo in prakso

slabe uspešnosti v praksi. Prav za slovenski prostor je značilna izrazita teoretična preobremenjenost učne snovi, kar se izraža ne samo na fakultativnem nivoju, ampak že tudi v srednjih šolah oz. pri maturi. Vsekakor lahko rečemo za dijaka, ki je uspešno opravil maturo, da je predvsem teoretično dobro pripravljen za študij. Temu seveda sledi še nadaljnje kopičenje teorije. Edini aspekt, ki je pozitiven, je, da je teorija podlaga praksi.

V čem se slovenski šolski sistem razlikuje od tistega v svetu?

Po besedah enega od fakultativnih profesorjev ljubljanske univerze Američani že dolgo ne vsebujejo več čistih ras in je zaradi mešanja genov njihov inteligentni količnik višji kot v preostalem svetu. O tej tezi se seveda da razpravljati. Marsikdo pravi, da so povprečni ameriški državljani (tj. srednji razred) »omejeni«, ker da država misli namerost njih in jim vse omogoči.

Slovinci, ki študirajo v ZDA, praviloma nimajo težav s tamkajšnjim študijem. Zakaj? Ameriški sistem je precej enostavnejši in bolj dodelan, torej inteligentnejši. Pri nas si študent splošne smeri, tam si študent povsem definirane smeri. Pri nas študira zgodovino kot tako, tam študira npr. zgodovino 14. stoletja. Že zato je študent, ki se ves čas študija ukvarja z zelo povezanimi stvarmi, plodnejši, ko dobi priložnost na praktičnih tleh. Slovenski izobraženec naj bi tako definiran nivo

dosegel z diplomom, vendar to ni in ne more biti res. Slovenec je na tem nivoju komaj, ko doseže magisterij.

Pred tem »nabija« teorijo. Tako je jasno, da slovenski znanstveniki »vedo« več kot večina drugih, vendar pa je od njihovih sposobnosti odvisno, kako bodo ta balast v obliki prevelikega in preobširnega znanja sposobni uporabiti. Izobraženec slovenskega visokošolskega sistema se dlje časa privaja na praktične okvire, v katere je postavljen, kot njegov npr. ameriški vrstnik. Mogoče je problem nedefiniranosti v majhnosti našega nacionalnega prostora. Kakorkoli že, pri nas so še vedno bolj cenjeni tisti z ameriških univerz. Upravičeno?

(d)

Od 25. marca do 29. aprila

HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Skoraj na vseh področjih se kaže uspešnost, zato boste preživljali kar zadovoljno obdobje. Malo manj zadovoljiva bo finančna situacija, zato na varčevanje ne pozabite, kajti kakšne finančne injekcije kmalu ni pričakovati. Predvsem v začetkih tedna lahko marsikaj pričakujete. Bojte se ljubosumnih izlivov. Če imate možnost, da podpišete premirje, podpišite, ker drugače imate vse možnosti, da izgubite.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Družinski problemi vam ne bodo dali miru, kar bo imelo posledice. Vseeno se morate zavedati, da pri svojih zahtevah starši ne pretiravajo. Ob vsem tem tudi v šoli ne bo šlo vse kot po maslu. Imate možnost, da boste s svojim zanimivim pristopom osvojili tuje srce. Če je srce že osvojeno, lahko računate na stabilno obdobje. Prepustite se uživanju in se ne poigravajte z usodo.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Dobro bi bilo, da bi poslušali tudi pamet in da bi malo taktizirali. V neki zadevi bo potrebna hrabrost, nato pa še hitra odločitev. Vsekakor je potrebno, da se več gibljete med prijatelji in tudi kakšno kratko potovanje ali izlet bi bil v tem obdobju zelo priporočljiv. V vaši bližini živi oseba, ki je skorajda ne vidite ali pa se ne trudite, da bi jo videli.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Všoli (v službi) boste uspešni, kar bo imelo dolgoročne pozitivne posledice. Ta uspešnost bo prinesla še neko posebno nagrado. Pozornost bo vzbudila oseba z nenavadnim ali nevsakdanjim obnašanjem. Pazite, da se v vaše zasebne zadeve ne bodo preveč vmešavali prijatelji ali znanzi. Dodatna previdnost ne bo odveč. Biki, ki že imajo svojega partnerja, naj se mu rahlo prilagodijo.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Ugoden vpliv Venere in Marsa bo prinesel energijo in nevsakdanja razmišljanja. Pričakujete lahko vznemirljive spremembe in predvsem proste device lahko pričakujete srečanje s sorodno dušo. V drugi polovici meseca bo potrebnega več časa za šolo (službo). Vmes boste ugotovili, da vsi niso »za«. Nekoga redno ocenjujete. Tokrat mu ob koncu tedna pogledajte skozi prste. Prestreženi pogled bo pomenljiv.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Šolo (službo) preveč zapostavljate, kar ima lahko škodljive posledice. Še je čas, da stvari spravite v normalen tek. V nasprotnem primeru so lahko posledice dolgotrajne. Trenutno vam je v največje zadovoljstvo druženje s prijatelji, ki jih imate kar veliko. Med njimi je oseba, ki vam je zelo naklonjena, vendar ne kažete prevelikega zanimanja.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

Vvaši bližini se nekaj kuha. Pri tem lahko sodelujete, kajti pravkar prihaja obdobje, ko boste uspešni, čeprav se ne boste veliko trudili. Pazite edino, da ne boste preveč prepirljivi in rahločutni. Na ljubosumnost, če se le da, pozabite. Če še nimate partnerja, je zdaj obdobje, da ga dobite. Potrebno je malo več poguma in srčnosti. Odpotujte.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Trenutno ste tudi vi med tistimi, ki vam šola (služba) ne dela problemov. Ker v ničemer ne pretiravate, imate pravico biti zadovoljni. Mogoče nesoglasje v družini. Bodite diplomatski in poskušajte vplivati pozitivno. Prišel je čas, da osebi, ki vam je všeč, to na neki način tudi pokažete. Mogoče srečanje na nenavadnem mestu. V prvi polovici tedna bodite pripravljeni na manj prijetne zadeve. Prijatelj bo prinesel dobre novice.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Zvedeli boste, da se pripravlja dobra zabava, na katero boste povabljeni tudi vi. Tam bodo vsi, ki vam kaj pomenijo. Če se bo zabava končala slabo, nikogar ne krivite. V šoli vam ne gre najbolje, zato vključite šarm in iznajdljivost, da se izmažete. Pred vami je obdobje, ko tudi z denarjem ne bo težav. Če vas prime, da bi zaradi problemov zapustili dom, se izpovejte zaupni osebi, vendar mora biti nasprotnega spola.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Bodite previdni pri razporejanju moči, kajti pred vami je obdobje, ko vam bo primanjkovalo energije in tudi razpoloženje ne bo vedno ravno na vrhuncu, saj se bodo na ljubezenskem pa tudi na družinskem področju pokazali problemi. Vladavina Marsa vam omogoča, da se umirite in poskušate določne stvari in probleme razrešiti vam v korist.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Počutili se boste fantastično. Imate visoke cilje in nikogar ni, ki bi vam preprečil, da jih ne bi dosegli. Tudi druženje s prijatelji vam bo v posebno zadovoljstvo. To obdobje izkoristite za nekaj posebnega in nenavnega. Ljubezen: hodite kot mačka okrog vrele kaše. Bodite direktni! Za škorpione, ki imajo partnerja, je nevarno. Lahko pridejo v skušnjava, da se zaljubijo v novega partnerja.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Še kar zadovoljivo. Ni vzroka, da bi bili živčno napeti in da bi vročično hiteli. Prvo polovico meseca posvetite družini in prijateljem, med 15. in 22. pa pridejo na vrsto čustva. Lahko da bo imelo to obdobje posledice tudi v počitnicah. V zvezi z oblačenjem imate dobro idejo. Ribe, ki so same, naj zdaj ne iščejo partnerja, o katerem sanjajo.

Winfrey Oprah, najuspešnejša ženska na svetu

Ameriška revija Entertainment Weekly je razglasila znano TV-zvezdo Oprah za najmočnejšo osebnost v svetu šov biznisa. Tako je s 765 milijoni prevzela vodstvo Stevenu Spielbergu. Poleg dolarjev se njeno bogastva kaže tudi v številnih nepremičninah. Najraje se zadržuje v vili na otoku Fisher nedaleč od Miamija. Pravi, da se tam najbolj sprosti. Kot prava bogatašinja uživa v trošenju pa tudi darovanju. Za 42. rojstni dan si je privoščila Cartierovo uro in elegantni avtomobil Bentley. Včasih na nakupe povabi prijateljice. Tedaj jim naroči, naj si kupijo vse, kar si želijo, ona pa vse to plača. Še ni poročena, živi pa skupaj s poslovnežem Stedmanom Grahamom. Če bi imela otroke, bi se že poročila, tako pa to ni pomembno. Pripravlja se, da bo nekoč posvojila otroka.

Najdražje prodala poroko

Za Victorio Adams, nekdanjo članico skupine Spice Girls, pravijo, da je za svojo poroko z nogometašem Davidom Beckhamom spravila v žep toliko, kot se nihče pred njo. Za 4 milijone dolarjev je prodala ekskluzivno pravico snemanja poročnega obreda. S svojim izbrancem, nogometašem Manchester Uniteda, se bosta vzela v avgustu. Pravijo, da bo to pravi spektakel, saj so v snemalne pravice vključeni tudi fantovščina, dekliščina pa tudi pikantnosti iz njenega seksualnega življenja. Poroka bo zabavna tudi zato, ker se bodo na njej zbrale vse članice skupine Spice Girls in za svate odpele koncert.

Po očetovih stopinjah?

V krogih, ki so blizu angleški kraljevski družini, se šušlja, da se je 16-letni princ William zaljubil v 24-letno Emmo Parker Bowles, nečakinjo Camille, dolgoletne ljubice princa Charlesa.

V začetku marca so ju videli skupaj v znanem londonskem lokalu, sestajališču znanih oseb Foxtrot Oscar, odkoder sta odšla na ples v K-bar. Z njima sta bila tudi Tom in Laura.

Camillina hčerka in sin. Emma je sicer novinarka pa tudi na modnih pistah se večkrat pojavlja kot manekenka.

Vse si dovoli

Kot da mu ni dovolj na tisoče oboževalk, ki mu vsakodnevno pišejo in ponujajo seksualne usluge! V neki newyorški restavraciji si je zaželel družbo Elizabeth Berkeley, članice skupine Showgirls. Punca mu je odvrnila, naj da vendar mir, saj vidi, da je v prijateljevi družbi. Česa takega seveda Leonardo di Caprio ni vaju, zato se je s pestmi spravil na Rogerja Wilsona. Pravijo, da je prišlo do pravega ravsa in da so se morali v pretep vmešati trije natakariji, da so umirili strasti pretepačev. Roger Wilson zdaj toži Leonarda za 45 milijonov dolarjev, češ da je dobil resne telesne poškodbe in da zaradi pretepa še zdaj duševno trpi. Ta hip je zadeva na sodišču.

Jamie se boji grozljivk

Jamie z 12-letno posvojenko Annie

Redkokateri igralec ima takšno srečo kot Jamie Lee Curtis, ki je postala slavna že s prvo filmsko vlogo. Pred 20 leti je zaslovela s filmom Noč čarovnic in od takrat njena slava ni zbledela. Za danes že 40-letno hčerko še bolj znanega Tonyja Curtisa pravijo, da ima najlepše telo, in zdaj, po 20 letih, bo svoje telo pokazala v novi grozljivki z naslovom H20. Zanimivo je, da sama grozljivki nikoli ne gleda, ker, kot pravi, za to nima živcev. Sama meni, da ima najlepše noge, zato ni čudno, da jih je pri Lloydzu zavarovala za milijon dolarjev.

Bodo prišle tudi k nam?

Pred objektiv svetovno znanega fotografa J. R. Durana se je postavilo pet lepotic. Pa niso kar tako. Pravzaprav so punce brazilski odgovor na britanske Spice Girls. Na fotografiji so namreč Monica, Adriana, Marcia, Mariana in Sandra, ki nastopajo pod imenom Banana Split. Ali punce pojejo oblečene ali gole, nam ni uspelo izvedeti in tudi tega ne, kakšna je kakovost petja. Vsekakor pa delujejo atraktivno in bi verjetno napolnile dvorano v Soboti ali Ljutomeru.

Znašel se je

Tom Mc Carroll (27), nekdanji bobnar britanske skupine Oasis, si lahko mane roke. Potem ko sta se v nekem pariškem barčku sprla s pevcem Liamom Gallagherjem, je moral zapustiti bend. Pa ga je, vendar ne kar tako. Nekdanje prijatelje je tožil za izpad svojih prihodkov in sodišče mu je prisodilo petino njihovih prihodkov, ki dandanes znašajo okrog 30 milijonov dolarjev. Poznavalci glasbe se strinjajo, da je bil Tom slab bobnar v primerjavi z novim, Alanom Whitom, pa tudi s tem, da je Alan manj prepirljiv in bolj simpatičen.

Po štirih letih glasbenega mirovanja se je Brane Drvarič spet odločil peti in sestavil je skupino izkušenih glasbenikov, ki jo sestavljajo člani: Brane Drvarič - vokal, Marijan Nemec - klaviature, Branko Vörös - bas kitara, Bojan Benko - kitara, Simon Sukič - bobni.

Diskografija: 6 kaset in 2 solistična CD-ja (od leta 1988 do 1994) in 1 kaset (CD) skupine Brane Drvarič Band.

Brane Drvarič Band

Skupina B. D. BAND je začela delovati septembra 1998. Dokaj hitro so posneli nov projekt z nekaj starimi uspešnicami Braneta (Mučočita, Barbi Barbara) in ga izdali decembra pri založbi Mandarin. Z značilnim zvokom Božidarja Volfanda - Wolfa, ki je avtor vseh aranžmanjev skladb, si bodo kmalu našli svoj prostor na slovenski glasbeni sceni. Pri novem projektu (kaseti, CD) sta avtorja skladb Božidar Volfand - Wolf in Brane Drvarič, avtorica besedil je Helena Banič. B. D. Band je imel svoj prvi nastop (ognjeni krst) v tujini (na Dunaju), kjer je v prepolni dvorani zabaval naše izseljence. Zaenkrat jim nastopov ne manjka.

Fantje so polni energije in že najavljajo nov projekt, ki ga hočejo izdati maja 1999 ter se še bolj utrditi na glasbeni sceni. Tudi ta projekt bo izšel pri založbi Mandarin.

Glasba in rime so neločljivo povezane s to glasbeno ustvarjalko. Sama piše besedila za večino svojih pesmi, zadnji dve leti ji zaupajo tudi drugi izvajalci. Svoje glasbeno znanje že štirinajsto leto ponuja tudi najmlajšim v glasbeni igralnici z njenim lastnim programom Muzikalček. Posnela je tudi kaseto Učimo se peti, ki ji bo kmalu sledilo nadaljevanje. 10. oktobra lansila je na festivalu Vesela jesen skupaj z Ireno Vrčkovnik pripela zlatega klopota za popevko Za vse naj bo vesela jesen avtorjev Adija Smolarja in Čarlija Novaka.

Letos za valentinovo je izšla njena nova plošča Nasmeh. Plošča je plod sodelovanja z Damjaninim živ-

Nasmeh Damjane Golavšek

ljenjskim spremljevalcem Karlom Novakom - Čarlijem, ki je napisal vso glasbo za Nasmeh. Besedila je prispevala Damjana sama, razen popevke Ljubim - ljubim, ki jo je zanjo napisal Janez Zmazek - Žan. Plošča je zelo raznolika, kar je za avtorja glasbe, Čarlija, sicer značilnost, pa tudi za Damjano, ki se v glasbenih zvrsteh ne omejuje. O novi plošči in še veliko več lahko preberete na njeni osebni internetni strani: <http://www2.arnes.si/~d.golav>.

Damjana nam je svoje delo opisala takole: »V najini delavnici vedno nastane najprej glasba, šele nato besedilo, kajti moji osnutki so le misli, ujete mimogrede, navadno na sprehodih. Nobene pesmi nisem posnela, ne da bi bila stoočstotno pripravljena, kajti le tako se lahko predam občutkom, ko vem, da sem naredila vse, kar sem bila sposobna narediti. In ravno zato se je marsikje razvila improvizacija, ki je nisem predvidela. Poslušalci so bili vajeni predvsem mojega mehkega alta, tokrat pa sva se s Čarlijem odločila, da iztisneva skrajne višine, ki včasih prav nenavadno zahrešči. A tudi to sem jaz. V moji paleti so še neodkriti odtenki, zato ljubim iskanja. Nasmeh je rezultat nekega iskanja in brez dvoma lahko rečem, da naslov in besedila pesmi kažejo moje trenutno duhovno stanje.«

Darja odpotuje v Izrael

Ema '99 je torej za nami. Zmagovalka Darja nas pravzaprav ne preseneča, saj smo o njej pisali že v prejšnji številki. In to, o čemer smo pisali, se je tudi zares zgodilo. Tokrat tako, kot so načrtovali organizatorji, saj so si letos prilastili dve tretjini glasov, preostalo tretjino pa so prepustili gledalcem in poslušalcem.

Kot zanimivost naj povemo, da je Mojca Mavec vso oddajo govorila o strokovni žiriji, pardon, žiriji, v kateri je ustrezno strokovno izobrazbo lahko izkazoval le gospod Mojmir Sepe, vsi drugi člani so resda strokovnjaki na svojem področju, vendar brez glasbene strokovnosti.

Sicer pa taka odločitev organizatorja, to je RTV Slovenija, ni prav nič v neskladju s pravili izbora. V nekaterih državah na primer sploh nimajo izbora, kakršnega imamo mi, pač pa sami določijo izvajalca in avtorje.

Kakor koli že, Darja Švajger nas bo že drugič zastopala na evrovizijskem odru z ustaljenim nastopom, skladbo in ekipo. Tokrat pa se mora Darja uvrstiti vsaj na 9. mesto, sicer Slovenija naslednje leto ne bo več mogla sodelovati.

Tudi v zakulisju ni bilo nič pretresljivega. Vsi so pogrešali Vilija Resnika in se spraševali, kako to, da ni zapel lanske zmagovalne pesmi. Povedal nam je, da ga na nastop niso povabili, tako kot niso povabili pred dvema letoma Regine. Zakaj in kako, pa nihče ni več komentiral.

Darja bo vsekakor deležna največje podpore televizije do sedaj, saj so se zanjo zavzeli že ob izboru, in končno je tako tudi prav. To bi se pravzaprav moralo zgoditi vsem zmagovalcem, pa nam letos morda ne bi bilo treba trepetati za deveto mesto. Sedaj moramo samo še držati pesti in navijati za Darjo.

Darjina konkurentka Tinara Kovač, ki ji je zmaga za las ušla. Po glasovanju gledalcev je dosegla celo 1. mesto.

Že drugič v družbi z Alenko

Alenka Kolman je imela že na svoji prvi plošči dve precej uspešni skladbi, ena od teh je bila njena prva posneta skladba z naslovom Ti si zvezda mojih sanj, še uspešnejša pa je bila skladba Piši mi, za katero je posnela tudi videospot.

Njena glasbena pot se je začela že v srednji šoli v Lenartu s skupino Trans, nato pa se je preselila na modne steze ter tri leta delala kot manekenka in fotomodel. Udeležila se je tudi mednarodnega festivala Glasba in šov v Varaždinu, kjer je v konkurenci osmih držav zmagala.

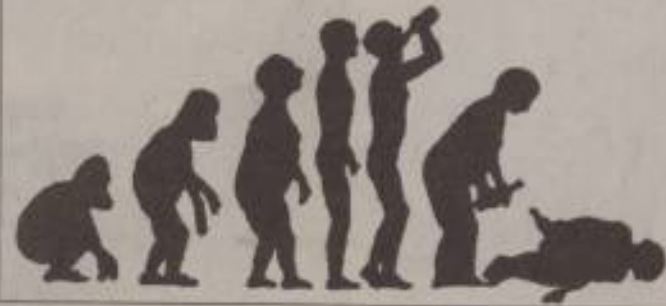
Na njeni najnovejši plošči z naslovom Vedno hočem te le zase boste slišali glasbo in besedila že uveljavljenih avtorjev, kot so Tomaž Stradovnik, Janez Hvale, Martin Lesjak, Slavc L. Kovačič in Tomi Valenko. Besedilo za naslovno skladbo je Alenka napisala sama.

Za skladbi Božični mix in Le kako je mogoče je posnela tudi videospota; v slednjem Alenka nastopa kot barska pevka. Nastal je v sodelovanju s čedalje popularnejšim režiserjem Janijem Pavcem.

Alenka Kolman po slovenskih diskotekah že promovira svoj najnovejši izdelek. Za večje nastope pa ima pripravljeno tudi spremljevalno skupino. Kljub vsej energiji, ki jo vlaga v svojo glasbeno kariero, pa še vedno najde čas za študij na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru. Tako Alenka ne skrbi le za svoj glas in stas.

THE DRINKERS

Rokerski veseljaki The Drinkers so v petletnem delovanju izdali dva albuma Lepi in trezni in Žeja. Prvi album je spremljal videospot za skladbo Simona, ki so jo vrli pivci posvetili Simoni Weiss, drugega pa so podkrepili kar s tremi videospoti. Drinkersi so sklenili, da bodo publiko ponudili nekaj čisto svežega. Zato so se zaprli v studio in posneli nove skladbe. Grda račka, napisal jo je tekstopisec Tomaž Letnar, v drinkerskem slogu opisuje usodo ne prav prikupne zapite ženske, Delirij je energičen rockovski remiks melodične istoimenske skladbe z albuma Žeja avtorja Sandija Kolenca - Kolija, pevca drinkersov, Ko to tamo peva pa je zabavna priredba razvpite srbske skladbe iz istoimenskega filma. Med morjem avtorskih skladb so posneli le nekaj priredb, ki so vse po vrsti doživele uspeh. Množice, ki so jih sprejele, so na ta način povedale, da imajo rade dobre priredbe, zato jih tudi tokrat niso razočarali. Ampak ljudje so jim povedali še nekaj: da imajo zelo radi jugoglasbo, te pa da slovenski glasbeniki ne znajo dobro izvajati. No, da bi dokazali, da znamo tudi Slovenci atraktivno izvajati jugoglasbo, so drinkersko obdelali znamenito Ko to tamo peva in jo posneli. Komad boli!!! Spijete ga do dna. Pa na zdravje! Tako pravijo ljubitelji slovenske glasbene skupine The Drinkers, ki z novimi skladbami najavlja prihajajoči tretji album, ki bo namenjen veseljakom tega sveta.

Bralci Péna se predstavljajo

OTO

z Razkrižja

Dolgo sem se »učil« za natakarja ob »šanku« (po gostilnah) s prednje strani.

Naj omenim le devetdeseta leta. Znano je, da je bila v bližnji Gibini ena odločilnih bitk za osamosvojitve Slovenije, ki mi je prinesla borbeno značko. Sicer pa sem prejel tudi orden za požrtvovalno delo v Slovenski vojski. Sledila je »borba« za slovensko bogoslužje v razkriški župniji, v kateri sem bil prav tako angažiran. Tako sem leta 1993 potoval z delegacijo faranov celo v Rim, kjer sem fotografiral tudi papeža. Nadalje, kandidiral sem za občinskega svetnika Občine Ljutomer in to sem tudi postal. Potem smo se borili za samostojno občino Razkrižje in letos jo imamo. V mojem osebnem življenju pa se je zgodil največji dogodek oktobra 1995, ko sva uspela z ženo Jasmino zgraditi novo hišo z gostinskim lokalom Na gmajni. Tu sem v otroških letih pasel krave, se igral s svojimi vrstniki ...

Ta fotografija me spominja na zanimiv dogodek iz otroštva. Bilo mi je okrog 5 let. Z očetom sva hodila na Jožefovo proščenje v Štrigovo. Ko je bil on s prijatelji v gostišču Podrum, sem jaz zagledal poklicnega fotografa in naročil fotografiranje. Oče pa je moral kar globoko seči v žep.

pen elopa

ZVEZDANA MEHINAGIČ, 19 let,
šivilja - krojačica, z Noričkega Vrha

Komaj je že čakala, da pride pomlad, kajti to je njen najljubši letni čas, ko lahko obrudnje tudi svojo najljubšo barvo - zeleno. Če bi ji poklonili tale naš službeni avto, pa bi se odpeljala novim dogodivščinam naproti. Poklic, za katerega se je izučila, je namreč ne mika, ampak bi rada delala nekaj čisto drugega, zanimivejšega ... Foto: JOG

SMOLKOVIČ

Rodil sem se na Razkrižju, ki je zame eden najzanimivejših krajev na svetu, še posebno zato, ker se tu skoraj vedno kaj dogaja, običajno pa sem zraven tudi jaz.

Rad bi postal gostinec, a sem šel za avtomehanika

Ko sem obiskoval osnovno šolo na Šafarskem, sem največkrat razmišljal, da bi nadejal šolanje v gostinski šoli. Toda kako bi se potem naučil popravljati moped, ki mi ga je kupil oče, da sem se lahko vozil z njim z Razkrižja v Ljutomer, ker do tja nisem imel primerne avtobusne zveze. Poleg tega sem občudoval starejše vrstnike, ki so se izučili za avtomehanike in se kmalu vozili z lastnimi avtomobili. To bi bilo zame še bolje, sem si dejal. Namesto v gostinsko sem se torej vpisal v šolo za avtomehanike in jo tudi uspešno končal. Precej zaslug za to ima tudi mojster Janez Makoter iz Ljutomera, ki me je vzel za vajenca. Po končani šoli sem se zaposlil v Ljutomerskem Tehnostroju, leta 1988 pa sem šel na svoje, in sicer sem odprl v Lendavi samostojno avtomeha-

Žensk naj ne bi spraševali, koliko so stare, moškim pa ni nerodno povedati, koliko let imamo. Torej ni res, da bi jih imel že čez 40, ampak samo 38. Zrasel sem do višine 182,5 metra, v širino merim ..., ne, tega ravno ne vem, tehničar pa kaže, da imam 108,2 kilograma. To se mi zdi seveda preveč, zato bi rad shujšal vsaj za 10 kilogramov. Toda kaj, ko zelo rad jem. Nič takega ni, česar ne bi maral dati v usta, če je le dobro pripravljeno.

nično delavnico, ki je obratovala do leta 1997. Ves ta čas sem pogosto zahajal po raznih gostinskih lokalih in se »učil« za natakarja, da bi lahko končno uresničil tudi obljubo, ki sem jo dal ženi Jasmini, ki sem jo spoznal v hotelu Jeruzalem v Ljutomeru: da se bom namreč na vso moč trudil, da bi imela svoj gostinski lokal. Oktobra bo štiri leta, odkar se nama je ta skupna želja uresničila. Delo avtomehanika sem obesil na klin in postal sem ženin prokurist - uradni zastopnik, kar je overjeno tudi pri notarju.

Kaj me posebej zanima?

Zelo rad bi se aktivno ukvarjal s kakšnim športom, toda pri tem me ovira moja preobila teža. Rad pa kolesarim ali se odpravim kam peš na sprehod, na primer do Mure ali na Koprivo in nazaj. Sem tudi ustanovni član veteranskega društva oldtimerjev Puh v Ljutomeru, v okviru katerega se udeležujem nekaterih tekmovanj. Ukvarjam pa se tudi z ribolovom. Med drugim sem že ujel 9,5-kilogramskega krapa v ribogojnici pri Sveti Trojici.

Na kulturnem področju sem nazadnje plesal v razkriški baletni skupini za Martinovo leta 1993, nekaj let pa sem bil tudi član domače folklorne skupine. Zdaj največkrat »plesem« doma.

Pripoved zapisal:
JOŽEF G. BISTRIŠKI

- Zaradi mopeda za avtomehanika
- Usodno srečanje z Jasmino
- Fotografiral sem tudi papeža
- Avtomobila mi niso zaplenili
- Nisem v zaporu

Poglejte, kakšen »frajer« sem bil s tem mopedom! Zaradi njega sem se šel učiti za avtomehanika, čeprav me je bolj mikala gostinska šola.

Pri gradnji hiše sem delal skoraj vse. Če je bilo potrebno, sem tudi kaj podpiral.

Imam tudi motor iz leta 1954, BMW 250, s katerim se udeležujem tekmovanj veteranov. Tale fotografija je nastala, ko sem zmagal v Murski Soboti.